

SOCK10: Kandidatuppsats, 15 hp

Sociologiska institutionen

Vårterminen 2024

Än dansas rumban

En analys av det andra skiftets
genus- och klassmässiga
dimensioner i 2000-talets Europa

Linnea Brånsjö

Handledare
Mimmi Barmark

Kandidatuppsats, SOCK10, 15 hp

Titel: Än dansas rumban – En analys av det andra skiftets genus- och klassmässiga dimensioner i 2000-talets Europa

Författare: Linnea Brånsjö

Handledare: Mimmi Barmark

Antal ord: 12 222

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2024

Abstract

A. R. Hochschild's investigation into the gendered division of housework in the US during the 1980's established the term 'The Second Shift' within the sociological scientific field and beyond, as a way of describing the housework done at home, mostly by women, in addition to the paid working day. This Bachelor's thesis examines the relationship between the gendered division of household labour in European dual-earner couples and household members' class. By analysing housework division using Complex Samples General Linear Model regression analysis, significant differences based on household members' location in the class structure theorized by E. O. Wright are found. This analysis demonstrates that among men living with working class women, men owning means of production tend to do smaller shares of housework. Conversely, women owning means of production living with working class men tend to do larger shares of housework in comparison to other women living with working class men. Significant differences in household labour division based on relative location in class structure remains when household members' income and education levels are accounted for, suggesting that status and authority aspects beyond income and education also play an important role in determining household labour division. Other noteworthy findings are that whether women have ever been living with children or not in their household has a greater impact on their housework share than whether they presently have children living in their household or not, regardless of those children's age.

Keywords: Housework, Household Labour, Class, Class Analysis, Materialist Feminism

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Avgränsningar	2
2. Tidigare forskning.....	3
3. Teori.....	7
3.1 Analytisk marxism	7
3.2 Materialistisk feminism	9
3.3 Intersektionalitet	11
4. Hypoteser	13
5. Metod.....	15
5.1 Material.....	15
5.2 Viktning	17
5.3 Urval	18
5.4 Variabler.....	20
5.4.1 Hushållsarbete	20
5.4.2 Klass.....	21
5.4.3 Övriga inkomst- och utbildningsvariabler	22
5.4.4 Kontrollvariabler.....	23
6. Resultat och analys.....	24
6.1 Deskriptiv analys	24
6.2 Analysmodell 1	26
6.3 Analysmodell 2	31
6.4 Tester av variabler och modell 2.....	32
7. Diskussion	33
7.1 Avslutande reflektioner	36
Referenser	38

Bilagor	a
Bilaga 1. Hur Complex Samples Plan-filen konstruerades	a
Bilaga 2. Variabler	e
Bilaga 3. Filter	k
Bilaga 4. Jämförelse av män och kvinnors svar på hushållsarbetsfrågorna.....	k
Bilaga 5. Hushållsarbete & oavlönat omsorgsarbete	l
Bilaga 6. CSGLM – Klassvariabeln exkluderas från analysen	n
Bilaga 7. CSGLM- Barn (16 år och yngre) i hushållet och åldersvariabel testas.....	o
Bilaga 8. Histogram över residualen	q

1. Inledning

A. R. Hochschilds (2012[1989]) undersökning av hushållsarbetsfördelningen i 1980-talets USA gjorde termen 'Det andra skiftet' känd både inom det sociologiska vetenskapsfältet och utanför. Termen myntades av en av kvinnorna som Hochschild intervjuade, när kvinnan beskrev hur hon upplevde det hushållsarbete hon utförde i hemmet efter att hennes avlönade arbetsdag var över (ibid:7). Resultaten från SCB:s senaste undersökning av det svenska folkets tidsanvändning demonstrerar Hochschilds undersöknings fortsatta relevans: jämfört med män lägger kvinnor i snitt en extra timme om dagen på hushållsarbete såsom att laga mat, diska och tvätta (SCB 2021:14). Givet att detta kan summeras till tio heltidsarbetsveckor per år¹ som kvinnor alltså i genomsnitt arbetar gratis i de svenska hemmen är det anmärkningsvärt att hushållsarbetsfrågan tycks lysa med sin frånvaro i den politiska debatten².

Ett undantag från tystnaden kring hushållsarbetet har under senare år utgjorts av frågan huruvida de hushåll som köper hushållsarbetets utförande från en utomstående skall åtnjuta skattelättnader, så kallade RUT-avdrag. Detta har sporrat en debatt kring hur etnicitet och klass spelar in i hushållsarbetsfrågan, och B. Jordansson och L. Lane (2021:273ff, 280, 282f) menar att RUT-reformen inte bara tagits fram i en diskurs där frågor om hushållsarbete konstrueras som i grunden privata, personliga och tillika opolitiska, utan att avdraget också bidrar till ökade ojämlikheter kopplade till etnicitet och klass. Redan vid tiden för sin undersökning uppmärksammade också Hochschild (2012:189, 241) den effekt som klass har på hushållsarbetsbördan, såtillvida att begränsade resurser gör det svårare för arbetarklasskvinnor att "köpa sig loss" från det andra skiftet genom att exempelvis anställa städare och barnpassare. Hur hushållsmedlemmarnas respektive klass påverkar hushållsarbetsfördelningen är dock ett relativt underforskat område empiriskt, och i den här uppsatsen kommer därför relationen mellan klass, genus och hushållsarbetsfördelning utforskas närmare.

---

¹ Den kritiske läsaren kommer kanske anmärka på att underhåll av bostad och fordon, arbete som män lägger ner mer tid på i hemmet, här inte räknats in i hushållsarbetstiden. Det är sant, om de här 22 minuterna (SCB 2021:14) inkluderas i beräkningen sjunker omfånget på kvinnornas extra skift, till "blott" 13 870 minuter om året, eller 230 timmar (fortfarande en bra bit över gränsen för den lagstadgade semesterrättens omfång på 25 arbetsdagar). Det har dock poängterats, exempelvis av Hochschild (2012[1989]:9), att dessa arbetsuppgifter har en väldigt skild karaktär från vad som traditionellt räknas in i hushållsarbetsuppgifterna. De kan utföras på valfri tid, och är inte heller repetitiva på samma sätt som de hushållsarbetsuppgifter som inkluderats i brödtexten här, om vilka S. de Beauvoir som bekant så träffsäkert också skrivit att "[f]å uppgifter påminner så mycket om Sisyfos straff" (2013[1949]:525).

² Ett exempel på detta är att i det gångna årets jämställdhetsdebatter i riksdagen nämndes "hushållsarbete" inte över huvud taget, se Prot. 2023/24:AU1 och Prot. 2022/23:AU7.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att, genom att utgå från varje hushållsmedlems klass, både undersöka skillnader i hushållsarbetsfördelning mellan klasser samt hur relativ klass inom hushållen påverkar hushållsarbetsfördelningen. Detta görs genom att arbetsfördelningen i de hushåll där båda medlemmarna har samma klass, såväl som hushåll där medlemmarna innehar skilda positioner i klasstrukturen, jämförs. Min primära frågeställning lyder således *'finns det hushållsarbetsfördelningsskillnader kopplade till hushållsmedlemmarnas klass?'*, och mina underfrågor lyder *'om sådana skillnader finns, hur ser de ut?'* samt *'kan sådana eventuella skillnader härledas till skillnader i inkomst och utbildning?'*

Med utgångspunkt i det marxistfeministiska perspektivet att “[c]lass and gender struggles are fought inside households as well as at other social sites” (Fraad m.fl. 2009:22), kommer jag här undersöka hur hushållsmedlemmarnas respektive klass påverkar hushållsarbetsfördelningen, då hushållen inte ses som klassmässiga enheter utan potentiellt konfliktfyllda platser för klasskamp. Jag kommer utgå från ett materialistiskt teoretiskt ramverk enligt vilket ’klass’ som begrepp och fenomen måste förstås relationellt och genom sin materiella grund. De resultat jag får vid en sådan klassoperationalisering kommer också testas mot de typer av klassoperationaliseringar som är vanligt förekommande på hushållsarbetsforskningsfältet idag, såsom inkomst- och utbildningsnivåvariabler, för att se om den tillför något i hushållsarbetsfördelningsfrågan utöver dessa dimensioner.

1.2 Avgränsningar

I den här undersökningen kommer fokus ligga på klass och genus, även om det ur ett intersektionellt perspektiv också hade varit intressant att undersöka exempelvis hur etnicitet spelar in i hur hushållsarbetet fördelas. Inom den här studiens ramar har jag heller inte möjlighet att genomföra en mer ingående analys av mekanismerna bakom de eventuella klassmässiga skillnaderna i hushållsarbetsfördelning. Här söker jag således främst ta reda på om det finns skillnader i hushållsarbetsfördelning när hushållsmedlemmarnas relativa och absoluta klass tas i beaktande, vad sådana eventuella skillnader beror på blir en fråga för framtida forskning. Vidare görs ingen jämförande studie mellan länder, utan fokus ligger på mönster gemensamma för de länder som ingår i studien. Det innebär att undersökningen också avgränsas såtillvida att den inte är ämnad att undersöka hur makrofaktorer, såsom grad av välfärdssystemens utbyggnad och social- och marknadspolitiska variationer på nationell nivå, påverkar hushållsarbetsfördelningen (mer om detta i metodavsnitt 5.1).

2. Tidigare forskning

Som W. Zhang och Z. Xu (2022:110) påpekar är den empiriska relationen mellan klass och hushållsarbetsfördelning underforskad. Deras studie av hushållsarbetsfördelningens förändring över tid i Kina utgör ett undantag, och E. O. Wright m.fl.s (1992) studie av hushållsarbetsfördelningen i USA och Sverige under 1980-talet ett annat. Båda studierna behandlar klass utifrån ett analytiskmarxistiskt ramverk, och deras operationalisering bygger på den klassystemteori som Wright tagit fram (vilken kommer beskrivas mer ingående i kapitel 3.1). Zhang och Xu (2022) undersöker hur hushållsmedlemmarnas klass påverkar hushållsarbetsfördelningen, samt hur fördelningen påverkats av de marknadsreformer som genomförts i Kina sedan 1990-talet, reformer som givit marknaden friare tyglar. De finner stöd för att hushållsarbetsfördelningen blivit mindre jämlik, och menar att detta beror på att kinesiska kvinnor inte arbetar i samma utsträckning som i början av 90-talet. De finner också att kvinnor i lägre klassmässiga positioner än sina partners gör en större del av hushållsarbetet, och att kvinnor som bor med män ur den lägsta samhällsklassen (vilken de i en kinesisk kontext identifierar som bönderna) gör en signifikant mindre andel hushållsarbete. De finner således stöd för att både kvinnors och mäns hushållsarbetskvot är mindre ju högre social status de har, och att den här effekten har ökat efter marknadsreformerna.

Wright m.fl. (1992) fann i sin studie däremot inget stöd för att hushållsarbetsfördelningen skulle påverkas nämnvärt av klasstillhörighet i vare sig USA eller Sverige. Istället fann de att respondenternas ålder påverkar hushållsarbetsfördelningen i hög utsträckning, då yngre respondenters hushållsarbetsfördelning var mer jämlik (ibid:274). Resultaten från deras regressionsanalyser uppvisar dock en skillnad på över 10 procentenheter i mäns hushållsarbetskvot beroende på om de hörde till medelklassen eller ägde produktionsmedel, när samtliga kontrollvariabler lades till ($p = 0,04$; ibid:273). På grund av urvalets storlek tvingas de också slå samman flera klasspositioner och även hushållsgrupper utan att ta hänsyn till vilket kön som medlemmen ur en viss klassposition hade. Deras undersökning blir därför främst en undersökning av hur sammanslagen hushållsklass påverkar hushållsarbetsfördelningen, medan jag i den här uppsatsen också kommer undersöka hur hushållsmedlemmarnas respektive klass påverkar fördelningen relativt sett (i förhållande till varandra).

I en annan studie, genomförd 2020 av G. Vagni, undersöks hur klass påverkar tidsanvändningsmönster i Storbritannien. Klass operationaliseras här utifrån socioekonomisk indelning ('National Statistics Socio-Economic Classification' [NS-SEC]) och Vagni skiljer ut tre klasser: chefer, professionella och arbetare (ibid:664). Vagni fann att män från den övre klassen lade ner mer tid på barnomsorg än arbetarmännen, att arbetarmän över tid (1983–2015) börjat göra mer hushållsarbete, samt att arbetarkvinnor spenderade mer tid på hushållsarbete än andra kvinnor (ibid:672).

Vad gäller studier där klass operationaliseras enbart genom inkomstskillnader är forskningsfloran desto rikare. I en artikel från 2010 sammanställer och recenserar M. Lachance-Grzela och G. Bouchard forskning som gjorts under 2000-talet på området hushållsarbetsfördelning, samt de huvudsakliga teoribildningarna på området. Även om begreppet 'klass' lyser med sin frånvaro i artikeln diskuteras teorier och forskningsrön som anknyter till frågor om hur klass kan tänkas påverka hushållsarbetsfördelningen. De uppmärksammar nämligen hur det bland mikro-teoribildningarna, de teorier där ojämlikhet i hushållsarbetsfördelning förklaras genom förhållanden på individnivå, finns en teori som framhåller ojämlikhet i relativa resurser mellan hushållsmedlemmar som hushållsarbetsfördelningsproblematikens primära orsak (ibid:771). Ojämlikhet vad gäller arbetslöner och utbildning antas skapa ojämlikheterna i hushållsarbetsfördelning, då dessa resurser innebär större beslutsfattande makt i relationen och större möjlighet att argumentera sig ut ur hushållsarbete. De belyser att det finns vissa empiriska belägg för ett negativt linjärt samband mellan kvinnors relativa resurser och deras hushållsarbetskvot, även om den här teorin inte ensam kan förklara hushållsarbetsfördelningen då även kvinnor med samma resurser som männen de bor med generellt göra mer hushållsarbete. Författarna uppmärksammar också studier vars resultat tyder på att detta sambandet snarare är kurvlinjärt, och att kvinnor med avsevärt större resurser än sina partners återgår till att också göra mer i hushållet. Vidare finns det också forskning som tyder på att det är kvinnors absoluta, snarare än relativa, inkomst som sänker deras hushållsarbetskvot (ibid.).

E. Bernhardt m.fl. (2008) har undersökt hur relativa resurser påverkar hushållsarbetsfördelning och jämställdhetsattityder, och de fann flera samband. Kvinnors utbildning och inkomster i förhållande till sin partner har enligt den här studien en positiv effekt på både jämställdhetsattityden och parens sannolikhet att dela hushållsarbetet lika (ibid: 282ff). Hushållsarbetsfördelningen tenderade också att vara jämlikare och jämställdhetsattityden mindre traditionell i par med högre utbildning och inkomst när forskarna undersökte paret som

helhet (ibid.). I en studie från 2015 utförd av S. Gupta m.fl., där data från Tyskland och Sverige år 2000 analyseras, finner forskarna ett negativt samband mellan kvinnors inkomster och deras hushållsarbets-tid. Kvinnor med lägre inkomster spenderar alltså mer tid på hushållsarbete, och forskarna menar även att deras resultat ”suggest the economic gap in women’s housework associated with disparities in their earnings may be commonplace across nations” (Gupta m.fl. 2015:195). Gupta m.fl. (ibid.) diskuterar hur den här skillnaden bland annat skulle kunna bero på att kvinnor med högre inkomst har större möjlighet att köpa hushållsarbetsunderlättande varor och tjänster. I en studie från 2015 utförd av P. Gonalons-Pons har också nyttjandefrekvensen av hushållsnära tjänster påvisats kunna sänka kvinnors totala hushållsarbetsstimmar, men lämna den totala hushållsarbetskvoten mellan kvinnor och män i sin helhet relativt oförändrad. Mäns antal hushållsarbetsstimmar sjunker alltså också när hushållsarbetet lejs ut, och dessutom leder utkontrakteringen till att klassmässiga skillnader i hushållsarbets-tid mellan kvinnor ökar. Artikelförfattaren poängterar dock hur de här resultaten är representativa främst för förhållandena i det land (Spanien) som hon har analyserat, och kan skilja sig åt mycket i andra länder.

Flera studier har vidare tittat på hur hushållsarbetsfördelning i relation till hushållens totala inkomst påverkas av makrofaktorer såsom den offentliga sektorns utbyggnad och statliga utgifter på välfärdsområden såsom barnomsorg. N. Lightman och A. Kevins (2021:795) finner stöd för att större statliga välfärdsutgifter kopplade till barnomsorg minskade klyftorna mellan kvinnor och mäns hushållsarbets-tid i alla hushållsinkomstgrupper, men främst hos låginkomsttagare. I en studie från 2023 menar dock C. Deuflhard att givet hennes empiriska resultat kan reformer på barnomsorgsområdet, som inte åtföljs av marknadspolitiska åtgärder som exempelvis bidrar till att också arbetarklassens schema standardiseras så att de passar förskoleverksamhetens öppettider, tvärtom leda till att klassojämlikheterna i hushållsarbete förvärras.

Dessutom argumenterar Lightman & Kevins (2021:797f) för att obetalt barnomsorgsarbete och annat hushållsarbete bör analyseras separat, då de uppmärksammar hur hushållsarbete kopplat till barnomsorg ser ganska jämt fördelat ut mellan kvinnor i olika hushållsinkomstgrupper medan hushållsarbetsuppgifter såsom matlagning, diskning och städning något som kvinnor med lägre inkomster lägger ner mer tid på. I en annan studie, som Lightman och C. Link genomfört 2021, undersöks hur hushållstyp och obetalt omsorgsarbete påverkar kvinnors löner i förhållande till sina partners löner i olika inkomstgrupper. I hushåll med lägre inkomster visade sig förekomsten av barn (under 18 år gamla) ha en stark negativ inverkan på kvinnornas

lönekvot i förhållande till sina partners, medan effekten av förekomsten av barn var mindre i hushåll som hade det bättre ställt ekonomiskt (ibid.:230).

Då ingen materialistisk klassanalys där klass operationaliserats relationellt tycks ha gjorts på hushållsarbetsfördelningen i en europeisk kontext sedan 90-talet³, anser jag det vara hög tid för att utifrån ett sådant teoretiskt ramverk som beskrivs i kapitel 3 åter undersöka relationen mellan klass och hushållsarbetsfördelning. Detta inte minst då den analys Wright m.fl. gjorde 1992 har påpekats ha flera brister beträffande operationaliseringen, brister som jag i möjligaste mån söker undvika i min analys. En sådan kritik, som lyfts både av Zhang & Xu (2022:110) och M. Bergman & D. Joye (2005:17) i sin jämförelse av olika modeller för att analysera stratifikation, är att förenklingen av klasstrukturmodellen lett till att positionerna i klasstrukturen har slagits ihop i alltför hög utsträckning. På grund av begränsningar sett till urvalsstorleken tvingades Wright m.fl. (1992:272ff) nämligen utgå från en tredelad modell med endast ägare av produktionsmedel, medelklass och arbetare. Genom att se till ett stort urval kommer jag i den här analysen kunna operationalisera klassystemteorin i en mer differentierad version med sex positioner. Detta kommer beskrivas och motiveras mer ingående i metodkapitlet (se 5.1).

---

³ Vagnis (2020) undersökning tar med status och auktoritetsaspekter i klassoperationaliseringen, men gör ingen åtskillnad vad gäller produktionsmedelsägande klass och arbetare.

3. Teori

3.1 Analytisk marxism

I det här arbetet kommer jag utgå från en strukturell förståelse av klass, där intressekonflikter mellan klasserna anses utgöra en för den sociala tillvaron central drivkraft. En av de mest inflytelserika klassteorierna med materialistisk grund som dessutom inkorporerar den medelklass som växte fram under 1900-talet i teorin är E. O. Wrights analytisk-marxistiska (även kallade neo-marxistiska) klasstrukturteori (Atkinson 2015:28ff; Wright 1997:13–18, 32ff; Bergman & Joye 2005:13f). Wright (1997:18) skriver också att den är framtagen för att möjliggöra mikro-analyser av hur individers liv påverkas av position i klasstrukturen, varför den blir extra användbar för denna undersökningen. Till grund för den här typen av klassanalys finns en övergripande idé om att klass måste förstås relationellt, snarare än att bara se till graderade skalor vad gäller inkomster och utbildning (Western & Wright 1994:607; Wright 1997:30). Det är enligt det här teoretiska ramverket exploaterande relationer mellan klasser som genererar ojämlika tillgångar till olika former av resurser, ojämlikheter som i sin tur skapar de variationer som sedan är mätbara på graderade skalor. I en kort jämförelse av weberienska och marxistiska förståelser av klass skriver M. Western & Wright (1994:607) också att “if the concept of class is to be used not only to explain micro-aspects of the lives of individuals, but macro-patterns of conflict and social change, then, Marxists argues, an exploitation-centered concept of class is likely to be more powerful”.

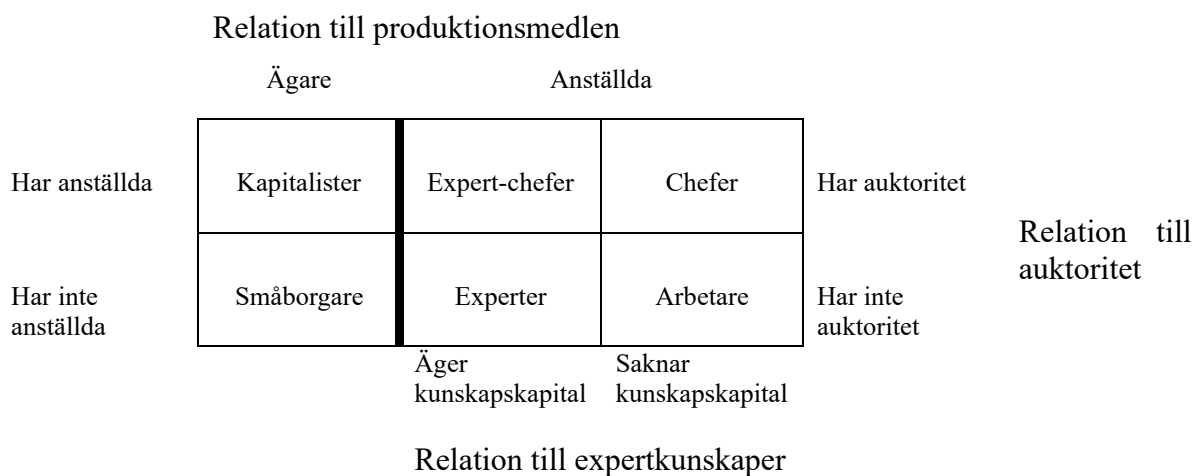
Wright skriver om exploatering att centralt för den sociologiska klassanalysen “is the recognition of the antagonism of material interests that are linked to class relations by virtue of the appropriation of labor effort” (1997:13). Han skiljer vidare på förtryck och exploatering genom att uppmärksamma hur förtryck, till skillnad från exploatering, kan förekomma utan att den förtryckande gruppen är materiellt beroende av gruppen som förtrycks. Medan förtryck riskerar att leda till folk mord finns inte samma risk vid exploatering, då de exploaterande klasserna är beroende av de exploaterades arbetskraft. Wright skriver:

[I]n the case of nonexploitative oppression, the oppressor would be happy if the oppressed simply disappeared [...]. Genocide is thus always a potential strategy for nonexploitative oppressors. It is not an option in a situation of economic exploitation because exploiters require the labor of the exploited for their material well-being.” (Wright 1997:11)

Istället blir exploatörens dominans-strategi begränsad till former av kontroll och disciplinering av den dominerade klassen som inte påverkar deras arbetsförmåga, och Wright skriver att då rent repressiva strategier ofta misslyckas med att uppnå maximal flit och lydnad hos de exploaterade då relationen kräver i alla fall "a minimum level of cooperation" (ibid:12, för resten av stycket se också ibid:20) av de exploaterade, söker exploatörerna istället skapa ett förhållande där de exploaterade uppfattar sin situation som självvald eller på annat sätt önskvärd. På så sätt finns det vissa gränser för exploatörers våldsutövning, jämfört med de former av våld som rent förtryck riskerar att leda till.

I Wrights klasstrukturteori är relation till produktionsmedlen centralt, och i klassisk marxistisk anda skiljer han på kapitalister, som äger produktionsmedlen och exploaterar arbetare, småborgare som äger sina egna produktionsmedel men står utanför det exploaterande förhållandet, och arbetare som säljer sin arbetskraft till kapitalisterna och exploateras av dem (Wright 1997:17; Western & Wright 1994:608). Men Wright menar också att förhållandena bland arbetarna skiljer sig åt baserat på "their relationship to authority within production [and] their possession of skills and expertise" (1997:20). Tre exploationsmekanismer delar alltså in klasspositionerna i Wrights struktur: ägarskap av produktionsmedlen, kontroll av organisatoriska tillgångar och innehavandet av kunskapskapital (Wright m.fl. 1992:254). Baserat på innehavet av dessa tre resurser kopplade till produktionen skiljer Wright i sin mest avancerade klasstrukturmodell ut tolv positioner i strukturen (se Wright 1997:24f), men i min operationalisering kommer jag utgå från den förenklade modellen som ser ut enligt följande:

Figur 1. E.O. Wrights förenklade klasstruktur (Wright 1997:24; egen översättning)

Utöver klasspositioner som baseras på ägarskap tillkommer alltså bland lönearbetarna tre positioner i klasstrukturen: lönearbetare med expertkunskaper, lönearbetare med

arbetsledaransvar eller chefsposition, samt lönearbetare med både expertkunskaper och arbetsledaransvar (se figur 1). Dessa positioner utgör enligt Wright inga egentliga klasser, utan han beskriver dem som motsägelsefulla positioner i klasstrukturen, och tillsammans utgör de medelklassen (1997:20; Western & Wright 1994:608; Wight m.fl. 1992:255). Innehavare av dessa positioner får en del av det mervärde arbetarna genererar, som arbetsledare och chefer i form av lojalitetsarvode och som experter genom att se till att deras kunskaper (genom införandet av olika yrkeslegitimationer och spärrar till högre utbildning) utgör en bristvara (Wright 1997:20f,33). Wright skriver också att “managers and supervisors can be viewed as exercising delegated capitalist class power in so far as they engage in the practice of domination within production” (ibid:20). Samtidigt exploateras de som lönearbetare av kapitalisten som anställer dem, som också är beroende av deras arbete då det möjliggör dennes fortsatta extraktion av mervärde. Wright poängterar hur dessa positioner i klasstrukturen är motsägelsefulla snarare än bara dubbla i och med att de karaktäriseras av materiella gemensamma intressen med, och på så sätt också varierande grad av lojalitet gentemot, två klasser med antagonistiska materiella intressen i systemet (Wright 1997:20).

3.2 Materialistisk feminism

I C. Delphys feministiska stridsskrift från 1970 (se nyutgiven antologi från 2016 i referenslistan) med det talande namnet ”The Main Enemy” argumenterar hon emot den dåtida marxistfeministiska teoretiska skolan där könsojämlikheter härleddes till klassojämlikheter, och för att patriarkatet, snarare än kapitalet, utgör kvinnors främsta fiende. Delphys teori bygger på en materialistisk förståelse av patriarkala mekanismer, och systemets grund är enligt henne mäns appropriering av kvinnors arbetskraft i hemmet:

There are two modes of production in our society. Most goods are produced in the industrial mode. Domestic services, child-rearing and certain other goods are produced in the family mode. The first mode of production gives rise to capitalist exploitation. The second gives rise to familial, or more precisely, patriarchal exploitation. (Delphy 2016[1970]:69)

Hon talar om ’könsklasser’ (”sex classes”, se 2016:25f) och ’det patriarkala produktionssystemet’ (”the patriarchal mode of production”[2016(1977):38]), vilket hon sammanfattningsvis beskriver enligt följande:

[It] is not part of classical economics, or rather of economics as classically defined. [Women doing housework] are neither selling what they produce for money, nor their

labour for a wage. Their labour power is being given in return for maintenance. [...] Their labour relationship is part of a specific mode of production, different from and parallel to the wage-labour mode. [...] The specific patriarchal relations of production of married women, whether or not they also have a classical relationship to production (i. e. paid work), are characterized by dependence. (Delphy 2016[1970]:38)

Hon beskriver alltså den här ekonomiska relationen som att kvinnor exploateras av män, genom mäns appropriering av kvinnornas oavlönade tillfredsställelse av andra hushållsmedlemmars materiella behov i hemmet, arbete som Delphy vidare argumenterar för bör betraktas som produktivt också i en klassisk marxistisk mening. De godtyckliga gåvor som mannen ger henne istället för lön, ytterst i form av de livsnödvändigheter vilka möjliggör reproduktion av hennes arbetskraft, leder till att hon hamnar i en beroendeställning (2016[1970]:60). Nitton år före publikationen av 'The Second Shift' skriver Delphy således att "what women have been freed to do has been to have a double workload in return for a certain amount of economic independence" (ibid:68).

Det bör också poängteras hur Delphy tar avstånd från den typen av radikalfeministisk biologism som exempelvis S. Firestone (2015 [1970]) förespråkade, där patriarkalt förtryck antogs ha biologisk grund (Delphy 2016[1981]:144). Istället argumenterar Delphy för att könets dikotoma separation och kulturella tillblivelse har en materiell och social grund, såtillvida att könsklasserna, liksom de sociala klasserna, uppkommit genom historiematerialistisk nödvändighet. Detta sammanfattar hon genom att skriva att materiellt förtryck kopplat till arbetsdelning skapar genus (vilka här kan beskrivas som arbetsdelninglogiker), och att genus sedan i sin tur skapar dikotomt uppfattade kön. Därmed poängterar hon också hur "Social practice, and social practice alone, transforms a physical fact (which is in itself devoid of meaning, like all physical facts) into a category of thought" (ibid). Givet att den här förståelsen av könsklasser som sociala snarare än biologiska realiteter kommer närmare vad som vanligtvis benämns 'genus' snarare än 'kön', då det sistnämnda begreppet är starkt kopplat till biologistiska idéer, används också begreppet 'genus' i den här uppsatsen.

Flera marxistfeminister har i sina teoriutvecklingar sökt inkorporera den kritik som Delphy och andra radikalfeminister framfört. Ett intressant exempel på detta är den teori om hushållsarbete som H. Fraad m.fl. (2009) lagt fram, där de beskriver ekonomiska förhållandena som feodala i hushåll där män exploaterar kvinnors arbete. Hushåll där däremot en jämlik fördelning av arbetet, arbetsprodukter och arbetsorganisering råder benämner de 'hushållskommunism' ("household communism"; ibid:57). Hushållsfeodalismens grund uppfattas dock som kulturell och ideologisk snarare än ekonomisk (ibid:22). På så menar jag att den här typen av feministiska teorier fortfarande avviker mycket från en materialistfeministisk, då den innebär en fortsatt implicit rangordning av de två klasssystemen, där klasssystemet kopplat till lönearbete får prioritet över det patriarkala. Detta eftersom endast det kapitalistiska systemet antas ha ekonomisk snarare än ideologisk grund, och inom klassisk marxistisk teori är ideologier ytterst att betrakta som resultat av materiella förhållanden (se exempelvis Marx 1981[1859]:2).

3.3 Intersektionalitet

Den övergripande teoretiska utgångspunkten i den här undersökningen är en intersektionell approach, där analysen fokuserar på en av de sociala skärpunkter där genusstruktur och klasstruktur möts. Intersektionalitet är ett begrepp som fått stort genomslag i samhällsvetenskaperna efter att det myntades av K. Crenshaw (1989). Inspirerad av tidiga afroamerikanska feminister såsom Anna Julia Cooper och Sojourner Truth skrev hon att "the intersection of racism and sexism factors into Black women's lives in ways that cannot be captured wholly by looking at the race or gender dimensions of those experiences separately" (1991:1241; för resten av stycket se även 1989:153f, 160). Crenshaw (1989:149) beskrev som bekant detta genom en analogi med trafik i en väggkorsning, där en olycka kan bero på att det kommer trafik från en av vägarna, men i vissa fall uppkommer den bara om trafik kommer från flera vägar samtidigt: "Discrimination, like traffic through an intersection, may flow in one direction, and it may flow in another. If an accident happened in an intersection, it can be caused by cars travelling from any number of directions and, sometimes, from all of them."

Det bör dock noteras att jag kommer avvika från Crenshaws intersektionalitetsperspektiv såtillvida att jag inte rör mig i ett teoretiskt ramverk där diskriminering, förtryck och "multiple grounds of identity (Crenshaw 1991:1245) utgör analysens fokus, utan istället kommer jag att anta ett materialistisk-feministiskt perspektiv där klasser (i den här analysen könsklass [eller genus] respektive social klass) utgör vägarna som leder till korsningen, och själva korsningen skall förstås som det konstanta slagfältet den exploaterande relationen mellan klasserna i strukturerna innebär enligt ett sådant ramverk. Det är alltså inte längre en fråga om hur vissa individer missgynnas i system som, om de här diskrimineringsgrunderna uppmärksammades och åtgärdades, skulle kunna fungera felfritt och rättvist, utan om system (det kapitalistiska respektive det patriarkala) som är beroende av de här exploaterande klassrelationerna för sin existens. Vad som här kommer undersökas är alltså i vilken grad hushållsarbetsappropriering påverkas av hushållsmedlemmarnas placering i dessa övergripande exploaterande system, och huruvida det finns erfarenheter på det här området som är unika för människor som exploateras i båda klasssystemen samtidigt. Vidare söker jag i denna undersökning undvika att rangordna de här systemen, utan menar att studiet av de båda två och hur de interagerar är av akut vetenskaplig såväl som politisk relevans. Det återstår dock att se hur relevant klassposition i det kapitalistiska systemet är för att förstå just fenomenet hushållsarbetsappropriering.

4. Hypoteser

Min primära hypotes är att hushållsmedlemmarnas klassposition kommer påverka hushållsarbetsfördelningen, även när inkomst och utbildning kontrolleras för. I en övergripande patriarkal struktur förväntas dock kvinnan, i linje med Delphys teori och all den empiriska hushållsarbetsforskning som jag tagit del av, göra mer hushållsarbete i samtliga klasspositioner. Givet tidigare forskningsresultat (Zhang och Xu 2022; Bernhardt m.fl. 2008; Gupta m.fl. 2015; Vagni 2020), och det teoretiska ramverk som beskrivits i kapitel 2 och 3, vill jag föreslå följande hypoteser för hur relativ position i klasstrukturen påverkar hushållsarbetsfördelningen:

H₁ Det finns skillnader i hushållsarbetsfördelningen kopplade till medlemmarnas positioner i klasstrukturen

H₂ I hushåll med medlemmar ur samma klass är hushållsarbetsfördelningen minst jämlik i arbetarklasshushållen

H₃ Innehav av utbildningskapital sänker kvinnans andel av hushållsarbetet

H₄ Ägarskap av produktionsmedel sänker ägarens hushållsarbetskvot när partnern lönearbetar

H₅ Innehavare av auktoritetspositioner som saknar universitetsutbildning och bor med arbetare gör en mindre andel hushållsarbete än motsvarande arbetare

H₆ Det finns skillnader i hushållsarbetsfördelningen sett till medlemmarnas positioner i klasstrukturen också då inkomst och utbildning kontrolleras för

Figur 2. Hypotes för hur kvinnors andel av hushållsarbetet kommer att se ut beroende på deras egen och deras partners position i klasstrukturen, jämfört med arbetarkvinnor som bor med arbetarmän (hushållsposition 'a' i figuren).

		Mannens klass						
		1	2	3	4	5	6	
Kvinnans klass	1	-		-	-	-	-	1: Arbetsköpare
	2		-	-	-	-	-	2: Egenföretagare
	3	+	+	-	-	-	-	3: Universitetsutbildad chef/arbetsledare
	4	+	+		-		-	4: Chef/arbetsledare utan universitetsutbildning
	5	+	+			-	-	5: Universitetsutbildad utan arbetsledarroll
	6	+	+		+	-	a	6: Arbetare

Grå färg markerar hushåll där båda medlemmarna innehar samma position i klasstrukturen, övriga färgkoder beskrivs i texten.

Då studier som har beskrivits i forskningsöversikten i det här arbetet påvisat hur utbildning och inkomster påverkar hushållsarbetsfördelningen, förväntas samtliga medelvärden i de gråmarkerade rutorna, som markerar hushåll där medlemmarna innehar samma klassposition, vara lägre än medelvärdet för kvinnornas hushållsarbetskvot i de hushåll där båda medlemmarna är arbetare.

I de blåa rutorna, som markerar hushåll där kvinnan har utbildningskapital och chefsposition och mannen inte äger produktionsmedel, samt hushåll där en medlem äger utbildningskapital och den andra är arbetare, förväntas kvinnans andel av hushållsarbetet också vara mindre. Däremot är det osäkert huruvida utbildningskapital fortfarande kommer ha en negativ effekt på kvinnans hushållsarbetskvot när mannen också innehar en chefsposition, varför en klar hypotes för dessa positioner saknas (de har likt andra rutor där hypoteser saknas i figur 2 markerats i vitt).

I de gröna rutorna, som markerar hushåll där kvinnan innehar en ägarposition i klasstrukturen men mannen inte har det, förväntas kvinnans andel av hushållsarbetet vara mindre. I de röda rutorna, som markerar hushåll där kvinnan däremot inte har en ägarposition medan mannen har det, förväntas hon göra en större andel av hushållsarbetet.

De gula rutorna markerar hushåll som skiljer sig åt från arbetarhushållen genom att en medlem innehar en chefsposition eller arbetsledande roll, men ingen universitetsutbildning. Här förväntas innehavaren av auktoritetspositionen göra en mindre andel hushållsarbete än motsvarande arbetare. Kvinnor med arbetsledande roll förväntas alltså göra en mindre andel hushållsarbete än arbetarkvinnorna, medan kvinnorna som bor med män som innehar arbetsledande roller eller chefspositioner förväntas göra en större andel hushållsarbete än de kvinnor som bor med arbetarmän.

När inkomst och utbildning lyfts in i analysmodellen förväntas skillnader i klasstrukturen främst finnas kvar i hushåll med individer som innehar positioner kopplade till auktoritet och status, såsom chefspositioner och ägarskap av produktionsmedel. Kvinnor som saknar dessa resurser, men som bor med män som innehar sådana positioner, förväntas göra en större andel av hushållsarbetet, medan det omvända gäller för kvinnor som själva innehar högstatuspositioner i strukturen medan deras partners inte har det.

5. Metod

Jag valt att göra en kvantitativ studie som kan generera generaliserbara resultat, då mitt syfte är att dra slutsatser kring hur arbetsfördelningen generellt ser ut i hushåll där medlemmarna har olika positioner i klasstrukturen. Regressionsanalyser har gjorts för att också kunna undersöka hur kontrollvariablerna påverkar hushållsarbetsfördelningens koppling till klasspositionen. Då urvalsmetoderna har varierat nationsvis (se kapitel 5.2) beaktar samtliga resultat i analysen urvalets komplexitet. Complex Samples General Linear Model (CSGLM) har använts, där till skillnad från Ordinary Least Squares (OLS)-modeller även nominala och ordinala variabler kan inkluderas som oberoende variabler. Genom dummykodning av dessa variabler hade också OLS-modell kunnat användas för den här analysen, men då programvaran jag använt (IBM SPSS Statistics 29) inte erbjuder OLS-modellering av analyser på komplexa dataset använde jag GLM istället. Däremot kunde inte multikollinearitetstester göras i den här modellen, varför en regressionsanalys (OLS) med samma variabler också gjorts på oviktat material för att kontrollera för detta.

I den första modellen undersöktes enbart sambandet mellan hushållsarbetsfördelning (H_i) och klasspositionerna (K_i) i hushållen enligt modellen $H_i = \beta_0 + \beta_k K_i + \beta_c C_i + \varepsilon_i$,⁴ medan modellen där övriga inkomst- och utbildningsvariabler lades till såg ut enligt följande:

$$H_i = \beta_0 + \beta_k K_i + \beta_u U_i + \beta_r R_i + \beta_d I_i + \beta_b B_i + \beta_c C_i + \varepsilon_i$$

U_i är här kvinnans utbildning i år, R_i kvinnans utbildning relativt mannens, I_i hushållsinkomstdecil i en nationell kontext, B_i kvinnans bidrag till hushållsekonomin relativt mannens, och C_i kontrollvariablerna ålder och någonsin haft hemmaboende barn. I ε_i , som på engelska benämns "error term" och kan beskrivas som residualen, ryms alla faktorer som påverkar hushållsarbetsfördelningen utöver de specificerade i den här modellen.

5.1 Material

Datamaterialet jag analyserat är insamlat 2010/2011 och publicerat av European Social Survey (ESS ua.a). Finansiärer för projektet är samhällsvetenskapsfrämjande råd, stiftelser och offentliga organ i de länder där studien genomförts (ibid.). Data från 25 länder⁵ ingår, och det

---

⁴ Det nedsänkta "i"et indikerar här varje respondents individuella värde, övriga nedsänkta bokstäver att det är koefficienter tillhörande de specificerade variablerna.

⁵ Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Irland, Israel, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Schweiz, Ukraina och Storbritannien

är strukturerade intervjuer som har genomförts av forskare antingen på plats eller via videolänk (se ESS [ua.a] under respektive lands dokumentation). Frågeformuläret som intervjuerna följde finns tillgänglig via ESS hemsida (se ESS 2010), och denna har sedan översatts till språken i de länder där studien genomförts (ESS ua.a). Jag ser många fördelar med att använda detta datamaterialet, då det är den senaste undersökningen som publicerats av ESS där hushållsarbets tid redovisats i timmar, den täcker majoriteten av den europeiska populationen, och dessutom har separerat hushållsarbets tid och obetalt barnomsorgsarbete (något som Lightman & Kevins [2020] som bekant argumenterar för), även om datan är från 2010. Då detta är den färskaste insamlade data jag lyckats hitta där hushållsarbets tid undersöks och variabler genom vilka både klassposition, inkomst och utbildning i någon mån kan operationaliseras har den här begränsningen föredragits över den högst begränsade datamängd jag skulle haft möjlighet att samla in på egen hand under ramarna för detta arbete. Den inverkan som klass har på hushållsarbetsfördelning i en europeisk kontext antas heller inte ha skiftat radikalt från den här tidpunkten, även om mindre variationer säkerligen förekommer.

Undersökningen inkluderar svar från ca. 50 000 personer, och genom att se till ett så stort urval söker jag undvika de problem (beskrivna i kapitel 2) som uppstod i Wright m.fl. (1992) studie till följd av urvals begränsningar. Nackdelen med att titta på ett så stort urval blir dock att skillnader mellan länder inte kommer kunna analyseras, och makro-faktorer i form av nationella differenser i utgiftsområden kopplade till offentlig sektor, familje- och marknadspolitik, faktorer som tidigare studier (se kapitel 2) påvisat påverkar hushållsarbetsfördelningen, hamnar i den här analysmodellens residual. Trots detta skall inte förglömmas att de klassmässiga grundförhållandena ser likadana ut i de analyserade länderna, då samtliga länder är del i samma övergripande kapitalistiska ekonomiska system. De klasskillnader som eventuellt kommer upptäckas utgör på så sätt en genomsnittlig skillnad i dessa europeiska länder, och frågan hur de varierar mellan nationerna hamnar utanför den här analysens ramar och blir en fråga för framtida forskning. Vidare, om skillnader upptäcks i hushållsarbete i förhållande till hushållsmedlemmarnas klass i en så här pass heterogen urvalsgrupp sett till nationella variationer i välfärds- marknads- och familjepolitik, finns det mycket god grund för att vidare undersöka hur pass universella sådana mönster är i olika geografiska och temporala kontexter. På så sätt har jag homogeniserat mitt urval av analyserade länder genom att avgränsa det till en europeisk kontext, och exkluderat de utomeuropeiska länderna Israel och Ryssland, men i övrigt strävat efter att få ett så inomeuropeiskt heltäckande urval som möjligt.

5.2 Viktning

För att datan skulle bli representativ för målpopulationen, som utgjordes av befolkningen i 23 av de länderna där undersökningen genomförts, var det nödvändigt att ta hänsyn till urvalsdesignens komplexitet vad gäller både vikter, stratum och kluster. Utöver nationsvikter och stratum tillkom vikter, stratum och kluster som använts på nationell nivå, då metoderna för datainsamling sett olika ut i länderna där undersökningen genomförts. O. Kaminska (2020:2) motiverar i ESS guide för hur vikterna ska användas detta enligt följande: "Sample designs[...] are designed to achieve a minimum effective sample size (which results in similarity of confidence intervals across countries) in the most cost effective way for each country, taking into account each country context".

Filen för analys av komplexa urval togs fram enligt instruktioner tillgängliga dels i ovan citerade guide, dels i en instruktionsvideo från ESS hemsida (ESS ua.b). Då det dataset jag analyserat saknar en gemensam urvalsdesigndatafil (se Kaminska 2020:5) fick jag ladda ner de 25 separata filerna för respektive land, och sedan sammanfoga dem. Då 'PSU' och 'STRATIFY' variablerna (som angav kluster- och stratum-värden) inte fanns i omkodad variant lämplig för analys av data i olika länder fick detta göras manuellt enligt de instruktioner som O. Kaminska och P. Lynn (2017:125ff) ger. Denna variabeltransformation var nödvändig då samma variabelvärde annars kunde återfinnas i flera olika länder, och länderna som sådana inte heller fanns angivna som stratum. Variabeltransformationen, och filsammanslagningen, gjordes enligt koden i bilaga 1. Viktningen gjordes sedan efter den färdigkonstruerade viktvariabeln "anweight" ("analysis weight") i datasetet, och Kaminska (2020:4) skriver att "*anweight* corrects for differential selection probabilities within each country as specified by sample design, for nonresponse, for noncoverage, and for sampling error related to the four post-stratification variables, and takes into account differences in population size across countries." Denna viktning rekommenderas när grupper av länder analyseras, och tar hänsyn till bortfall och bristande täckning sett till kön, ålder, utbildning och geografisk region (ibid:2, 4).

5.3 Urval

Urvalsstegen beskrivs i tabell 1. Det stora bortfallet vad gäller svar på fråga om hushållsarbetsfördelning förklaras av den stora andelen ensamhushåll i undersökningen, samt att även respondenter som bor kvar hemma hos sina föräldrar här faller bort. Vidare har jag valt att enbart analysera kvinnornas svar, och motiveringen till detta finns i stycke 5.4.1, där metodologiska avvägningar kopplade till hushållsarbetsvariabeln presenteras och diskuteras. Jag har även valt att enbart undersöka hushållsarbetsfördelningen i olikkönade par, även om en analys av hur fördelningen ser ut mellan samkönade givetvis också hade varit mycket intressant. Hur klass påverkar hushållsarbetsfördelningen i samkönade par blir dock en fråga för framtida forskning.

Jag har avgränsat min undersökning såtillvida att jag enbart analyserat par där båda hushållsmedlemmarna arbetar heltid, då arbetstid i tidigare studier (Deuflhard 2023; Lachance-Grzela & Bouchard 2010, se kapitel 2) visat sig påverka hushållsarbetsfördelningen. Därför uteslöts de som inte hade uppgett att de arbetade heltid, vilket här har definierats som 35 timmar arbete i veckan eller mer, och de som uppgett att deras partner inte arbetade heltid. Observera att det stora antalet exkluderade observationer i det här urvalssteget inte beror på att 43,2 procent av respondenternas partners arbetade mindre än 35 timmar i vecka, även om en stor andel av kvinnorna bodde med pensionerade män, utan det partiella bortfallet var också stort. Många ville eller kunde inte svara på frågan om hur många timmar per vecka deras partner arbetade.

Jag har också valt att exkludera data från Cypern, Portugal, Ryssland och Israel. Detta då respondenternas utbildningsnivå felkodats i Cypern och det i Portugal fanns ett kodfel på hushållsinkomstvariabeln, och om deras svar inkluderades i min analys skulle resultaten riskera att bli missvisande. Ryssland har exkluderats då jag valt att fokusera enbart på Europa, och även om gränsen brukar dras vid Uralberget har vikterna räknat med hela Rysslands befolkning, vilket gör att undersökningen till en fjärdedel skulle bestå av data från Ryssland om dessa respondenter inkluderades. Israel har också exkluderats i egenskap av utomeuropeisk nation. Mer om avvikelserna vid datainsamlingen kan läsas på ESS hemsida, under ESS round 5 "Country Documentation" (ESS5 ua.a).

Då jordbrukare inte utan problem som beskrivs av Western & Wright (1994:610, 613) kan inkluderas i Wrights klasstruktur-modell, utan skulle behöva analyseras som en separat position i klasstrukturen, var jag tvungen att exkludera även dessa ur min analys. I materialet jag utgått

ifrån gjordes nämligen ingen skillnad på individnivå vad gäller löneinkomst eller inkomster från jordbruksverksamhet, och relativ klassposition skulle därför inte gå att undersöka.

Tabell 1. Översikt över urvalsstegen

	<i>N</i>	Exkluderade (%) ^a
Hela urvalet	52 458	
Svar på frågan om hushållsarbetstid finns	27 183	48,2
Kvinnor	14 166	47,9
Manlig partner	13 646	3,7
Heltidsarbetande ^b	8 689	36,3
Heltidsarbetande partner ^b	4 932	43,2
Cypern och Israel exkluderas ^c	4 632	6,1
Jordbrukare exkluderas	4 543	1,9
Kodfel justeras	4 415	2,8
Ryssland och Portugal exkluderas ^c	4 196	5,0
Svar på frågor som ligger till grund för oberoende variabler finns	3 451	

^a Andel exkluderade observationer vid varje urvalssteg, i procent

^b Heltid har här definierats som 35 timmar arbete i veckan eller mer.

^c Detta på grund av avvikelser vid datainsamlingen i dessa länder, avvikelser som riskerar att göra mina analysresultat osäkra.

Ett fel i filtervariabeln upptäcktes sedan, då respondenter ibland angivit en annan familjemedlem än deras partner som andra medlem i hushållet. I vissa fall var den andra personen i hushållet inte respondentens partner, utan en svärfar eller en son. Därför sorterades således de respondenter bort som inte uppgett relationen ”partner” till person 2 i hushållet.

Därefter sorterades ryska och portugisiska respondenter bort, och bortfall på oberoende variabler gick igenom och filterades bort manuellt. Att samtliga oberoende variabler kontrollerats är nödvändigt för att analysera skillnader mellan en analysmodell bestående av enbart hushållsmedlemmarnas klasspositioner och en modell där andra utbildnings- och inkomstvariabler tas med. Att urvalsstorleken är densamma är viktigt, då skillnader som eventuellt skulle kunna hittas i ett större urval i analysmodell 1 annars skulle riskera att försvinna enbart till följd av att urvalet var mindre i analysmodell 2, och således ge en felaktig bild av variabelernas varierande förklaringskraft. Det partiella bortfallet var högt på hushållsinkomstvariabeln, men vikterna som används justerar enligt Kaminska (2020:4) för detta. Implementeringen av filtret i SPSS finns i bilaga 3.

5.4 Variabler

5.4.1 Hushållsarbete

Frågan som konstruerar hushållsarbetstidsvariabeln, variabeln som den beroende variabeln hushållsarbetsknot i procent är baserad på, löd enligt följande:

I would now like to ask you about housework. By housework, I mean things done around the home such as cooking, washing, cleaning, care of clothes, shopping, maintenance of property, but not including childcare or leisure activities. About how many hours a week, in total, do you personally spend on housework? (ESS 2010:76)

Den följdes sedan upp med en fråga om partners hushållsarbetstimmar per vecka. Barnomsorg och hushållsarbete har således separerats, och antalet arbetstimmar efterfrågats, vilket också minimerar den typen av godtycklighet i svaren som frågor om generell fördelning av typen "hur stor andel av hushållsarbetet gör du?" riskerar att generera.

Zhang och Xu (2022:110) kritiserar Wright m.fl.s (1992) undersökning såtillvida att resultaten kan bli missvisande då de, istället för en tidsskattning, frågat om en ungefärlig procentuell uppskattning av hur stor andel hushållsarbete som respondenterna och deras partners gör. Detta är något min undersökning undviker, men det hade däremot varit önskvärt att ha dagboksförd hushållsarbetstid att utgå från, då sådan tenderar att vara ännu pålitligare (Lachance-Grzela & Bouchard 2010:770). Att den beroende variabeln bygger på respondenternas självskattning av sin och sin partners hushållsarbetstid kan också bli något missvisande, såtillvida att tidigare studier uppmärksammat hur människor tenderar att överskatta sin arbetsinsats i hemmet (ibid.). Dock finns det forskningsresultat som visar på att detta i högre utsträckning gäller för män (ibid; Wright m.fl. 1992:260f), och då det fanns en stor variation mellan män och kvinnors uppskattningarna av mäns hushållsarbetstid också i materialet jag analyserade, medan uppskattningarna av kvinnornas hushållsarbetstid inte skiljer sig åt i samma utsträckning (se bilaga 4), har jag här valt att enbart analysera kvinnornas svar.

Jag har sedan tagit fram en variabel som visar hushållens totala hushållsarbetstid (beräknad genom addition av respondent och partners hushållsarbetstimmar [$hwwkhs+phwwkhs'$]), för att kunna göra vissa medelvärdesjämförelser mot de resultat jag får i analysen av hushållsarbetsfördelningen, och en annan variabel som visar kvinnornas procent av det totala hushållsarbetet ($((hwwkhs/(hwwkhs+phwwkhs))*100)$).

En kritik mot att barnomsorg uteslutits ur mätningen av hushållsarbete är att den ojämlikhet sett till klass och kön som speglas i variabeln skulle kunna neutraliseras av den här typen av obetalt omsorgsarbete: Kvinnan kanske sköter matlagningen medan mannen tar hand om barnen? Detta tycks dock högst osannolikt, både givet tidigare forskningsresultat (Lightman & Kevins 2021:787f) och givet att när intervjuaren frågat om huruvida respondenterna under den gångna veckan spenderat tid med att hushållsarbete utföra oavlönat omsorgsarbete var det bara 10,1% av de heltidsarbetande männen med olikkönade heltidsarbetande partners som svarade ja medan motsvarande siffra för kvinnor var 31,5% (se tabeller i bilaga 5). Det skall dock noteras att de här aktiviteterna här betraktades som ett alternativ till avlönat arbete, så de som fångas upp här är de som gått ner i arbetstimmar för att utföra den här typen av oavlönat arbete, exempelvis genom föräldradighet och VAB.

5.4.2 Klass

Utifrån EO Wrights klasstrukturteori som beskrivs i teorikapitlet (avsnitt 3.1) konstruerades sex positioner: (1) Arbetsköpare med anställda, (2) egenföretagare, (3) chefer och arbetsledare med expertkunskaper, (4) chefer och arbetsledare utan expertkunskaper, (5) experter utan arbetsledarroll och (6) arbetare. Dessa visualiseras i tabell 2.

Tabell 2. Operationalisering av EO Wrights klasstruktur

	<u>Äger produktionsmedlen</u>	<u>Lönearbetar</u>	
	Har anställda	Arbetsledare	Expert
1 Arbetsköpare	Ja		
2 Egenföretagare	Nej		
3 ^a Arbetsledare med expertkunskaper		Ja	Ja
4 ^a Arbetsledare utan expertkunskaper		Ja	Nej
5 ^a Experter utan arbetsledarroll		Nej	Ja
6 Arbetare		Nej	Nej

^aPosition 3-5 utgör motsägelsefulla positioner inom strukturen och tillsammans konstruerar de medelklassen.

Variablerna som användes för att konstruera de klassvariabler som beskrivs här var dels, för position 1 (arbetsköpare) och 2 (egenföretagare), frågan om hur många anställda personen har (variabeln 'emplno'; också de som inte visste hur många anställda de hade räknas in i grupp 1) och huruvida hen är anställd eller är sin egen arbetsgivare (variabeln 'emplrel'). Organisatoriska tillgångar operationaliserades genom frågan om huruvida respondenten ansvarar för andra anställda: "In your main job, do/did you have any responsibility for supervising the work of

other employees?” där ““Supervising”: intended in the sense of both monitoring and being responsible for the work of others”; se ESS intervjuguide (2010:43). Också de som uppgivit att deras yrke innebar någon form av chefsposition eller samhällsstyrande uppdrag enligt International Standard of Classification of Occupations (ISCO grupp 1) sorterades till denna position. I den här undersökningen drogs sedan gränsen för expertkunskaper vid en universitetsutbildning, utbildningsnivå 510 i den internationella utbildningsklassifikationsstandarden (International Standard Classification of Education; ”ISCED”).

På så sätt togs alltså klasspositioner för både respondenter och deras partners fram, och dessa kombinerades sedan till 6*6 hushållskonstellationer baserat på medlemmanas positioner i klasstrukturen, där alla möjliga kombinationer av de sex klasspositionerna som tidigare beskrivits (se tabell 2) fanns representerade. De klassoperationaliseringar som här beskrivits finns också bifogad i sin helhet som syntax i bilaga 2, observera dock att då jag (troligtvis pga. problem med universitetets VPN-anslutning) tidvis hade vissa problem med att få syntaxmodifieringar att fungera på datasetet kodades vissa enheter om manuellt. Detta gäller dels de som innehade ett yrke i grupp ett (variabelvärde 1000–1319) enligt ISCO, men också de egenföretagare som hade en anställd (som först var tänkta att ingå i grupp 2 [egenföretagare] men sedan flyttades över till grupp 1 [arbetsköpare]).

5.4.3 Övriga inkomst- och utbildningsvariabler

För att undersöka klasstrukturens förklaringskraft i förhållande till den typ av klassoperationaliseringar som är mer frekvent förekommande i hushållsarbetsforskningen lades variabler som mätte inkomst och utbildning in i en modell där dessa klassoperationaliseringar kunde jämföras. Vad dessa variabler mäter är tänkt att i viss mån ingå i eller spegla klasstrukturen, då främst utbildningsvariabeln som är direkt operationaliserad i strukturmodellen. Ett annat exempel är att ett hushåll där båda medlemmarna har en chefsposition och en universitetsutbildning kan förväntas också ha en högre inkomst än arbetarfamiljen. Dessa variabler är alltså inte tänkta att kontrollera för faktorer som är fristående från klasstrukturen, vad de däremot är menade att undersöka är huruvida de eventuella skillnader som framkommer i analysen av klasstrukturens påverkan på hushållsarbetsfördelningen enbart beror på de typer av inkomst- och utbildningsskillnader som klass vanligtvis operationaliseras genom på forskningsfältet idag, eller om dessa operationaliseringar missar viktiga aspekter av klassrealiteten och dess påverkan på hushållsarbetsfördelningen. Observera alltså att de här variablerna inte skall ses enbart som kontrollvariabler, utan är tänkta att fånga upp aspekter av klassrealiteterna som helt eller delvis

är tänkta att inkluderas i positionerna i den relationella klassoperationaliseringen. Vad som kan tänkas finnas kvar i klasstrukturmodellen när dessa variabler tas med är eventuella effekter kopplade till den högre status och grad av auktoritet som innehav av vissa positioner kan innebära.

Respondentens utbildning mätt i antal avslutade heltidsstudieår lades därför in som en sådan variabel. För att undersöka vilken effekt relativ utbildning snarare än bara utbildning i antal heltidsstudieår har på hushållsarbetsfördelningen togs en variabel fram där det framgår om kvinnans utbildningsnivå är lägre, högre eller densamma som partners (se bilaga 2). Hushållsinkomst mättes här genom att respondenten själv fick ange vilken av de för varje nation framtagen inkomstdecilgrupp hushållet hörde till. Inkomstgrupperna var alltså uppdelade i tio, och även om den är en ordinalskala finns vissa (om än jämfört med en kvotskala begränsade) möjligheter att i analysen också upptäcka linjära, kurvlinjära och kvadratiske samband. Observera dock att respondenten själv fick uppge vilken inkomstgrupp hon tillhörde (se ESS 2010:48), vilket kan ge upphov till missvisande resultat. Relativ inkomst har mätts genom följande intervjufråga och svarsalternativ: "Around how large a proportion of the household income do you provide yourself? None 01, Very small 02, Under a half 03, About half 04, Over a half 05, Very large 06, All 07" (ibid). Då det var få respondenter bland de heltidsarbetande kvinnorna som uppgav att deras inkomst utgjorde ungefär hela hushållsinkomsten (svarsalternativ 7) slogs denna grupp ihop med grupp 6, den med kvinnorna som uppgav att de bidrog med en väldigt stor del av hushållsinkomsten.

5.4.4 Kontrollvariabler

Som kontrollvariabler sattes respondentens ålder, vilken är beräknad genom det födelseår respondenten har uppgett, samt huruvida hon hade eller tidigare hade haft hemmaboende barn (se bilaga 2). Den här variabeln valdes över den typen av variabler där en gräns dras för huruvida respondenten har hemmaboende barn baserat på barnets ålder, då variabeln 'någonsin haft barn i hushållet' visade sig förklara en större grad av variansen än någon av de andra variablerna som testades (barn under 17, 14, 11, 6, 4 och 3 års ålder, se bilaga 2). Mer om hur testerna gick till finns i kapitel 6.4, och en diskussion kring dessa resultats implikationer finns i kapitel 7.

6. Resultat och analys

6.1 Deskriptiv analys

I tabell 3 presenteras oviktade frekvenser och procentuell fördelning i urvalet. Den vanligaste klassmässiga hushållskonstellationen bland respondenterna är att själv vara arbetare och ha en arbetarpartner, 25,1% av respondenterna hör till denna kategori. Ovanligast är att som kvinna vara arbetsköpare med anställda och ha en partner som är arbetsköpare utan anställda. En större andel män än kvinnor är företagare med anställda (7,8% respektive 3,1%) medan en större andel kvinnor än män är universitetsutbildade utan arbetsledande ansvar eller chefsposition (25,6% respektive 14,6%). Andelen arbetare ser ungefär likadan ut för kvinnor och män, och ligger på strax över 40%. Bland arbetarkvinnor, arbetsköpande kvinnor och universitetsutbildade kvinnor (både med och utan arbetsledande roll) är det vanligtvis så att partnern har samma klasstillhörighet. Bara där kvinnorna är egenföretagare eller arbetsledare/chefer utan expertkunskaper är det vanligare med klassöverskridande relationer, och då är männen arbetare. Däremot är det vanligare att män i samtliga positioner sambor med arbetarkvinnor, förutom de män som har universitetsutbildning (inklusive de som också har en arbetsledande roll), vilka främst sambor med universitetsutbildade kvinnor utan arbetsledansvar.

Tabell 3. Frekvenstabell över hushållsmedlemmarnas position i klasstrukturen (N) och total procentuell fördelning, där 1 = Arbetsköpare, 2 = Egenföretagare, 3 = Universitetsutbildad arbetsledare/chef, 4 = Arbetsledare/Chef utan universitetsutbildning, 5 = Universitetsutbildad utan arbetsledarroll, 6 = Arbetare

		Mannens klass						
		1	2	3	4	5	6	
Kvinnans klass	1	49 1,4%	8 0,2%	14 0,4%	9 0,3%	11 0,3%	17 0,5%	108 3,1%
	2	10 0,3%	33 1,0%	22 0,6%	16 0,5%	14 0,4%	49 1,4%	144 4,2%
	3	36 1,0%	41 1,2%	179 5,2%	63 1,8%	111 3,2%	98 2,8%	528 15,3%
	4	38 1,1%	29 0,8%	46 1,3%	83 2,4%	27 0,8%	147 4,3%	370 10,7%
	5	58 1,7%	51 1,5%	212 6,1%	82 2,4%	247 7,2%	234 6,8%	884 25,6%
	6	77 2,2%	69 2,0%	89 2,6%	221 6,4%	95 2,8%	866 25,1%	1417 41,1%
Totalt		268 7,8%	231 6,7%	562 16,3%	474 13,7%	505 14,6%	1411 40,9%	3451 100,0%

heltidsarbetande kvinna boende med en man. Detta innebär att färre kvinnor i den här decilen arbetar, eller att singlarna åter är fler.

Anmärkningsvärt är också att 11,4% av kvinnorna, trots att de arbetar heltid, uppger att de i princip inte bidrar alls till hushållets gemensamma inkomst. Givet hur frågan är utformad (se sida 20) kan detta innebära att konservativa ideal om den manlige familjeförsörjaren bibehålls också i vissa hushåll där kvinnan arbetar heltid, såtillvida att mannens lön ändå upplevs försörja dem. Det kan alltså vara så att denna variabel också, i viss mån, mäter genusideologi.

6.2 Analysmodell 1

I analysmodell 1 (se tabell 5 och figur 4), där endast hushållsmedlemmarnas position i klasstrukturen och kontrollvariabler för respondentens ålder och huruvida respondenten någonsin bott med barn i hushållet finns med, finns flera signifikanta skillnader i hushållsarbetsfördelningen. Hypotesen att kvinnorna i arbetarhushållen göra en större andel hushållsarbete än de övriga hushållstyperna där båda medlemmarna har samma position i klasstrukturen saknar stöd i datan i samtliga fall förutom i de hushåll där hushållsmedlemmarna innehar expertpositioner i klasstrukturen.

De hypoteser om att utbildningskapital kommer sänka kvinnans hushållsarbetskvot bekräftas, såtillvida att det i samtliga hushållskonstellationer där båda medlemmarna har universitetsutbildning också finns tydliga skillnader mellan arbetarhushållen i form av statistiskt signifikanta negativa koefficienter. Kvinnans universitetsutbildning leder vidare till minskad hushållsarbetsandel även när mannen är arbetare, men detsamma går inte att säga om männens utbildningskapital. Mellan hushåll där mannen är den enda med universitetsutbildning och arbetarfamiljerna finns inga signifikanta skillnader.

I de hushåll där kvinnan inte äger produktionsmedel, medan mannen gör det (rutor markerat med rött i figur 4) finns flera positiva koefficienter, vilket innebär att kvinnor i sådana hushåll i enighet med hypotesen gör en större andel hushållsarbete än arbetarkvinnorna som bor med arbetarmän. Detta stämmer dock bara för tre av de totalt åtta hushållskonstellationerna som finns med i teorin, och hypotesen tycks brista såtillvida att mannens egenföretagande inte har någon effekt på hushållsarbetet förutom i de fall då han bor med arbetarkvinnor. Kvinnors utbildningskapital (och med detta också eventuellt ekonomiskt kapital) tycks också neutralisera den här effekten, i hushåll där mannen är arbetsköpare och kvinnan universitetsutbildad (med eller utan chefsposition) syns inga skillnader mot arbetarfamiljernas hushållsarbetsfördelning.

I de gula rutorna i figur 4, där den ena hushållsmedlemmen har en chefsposition eller arbetsledande roll men ingen universitetsutbildning, syns ingen skillnad i hushållsarbetsfördelning mellan arbetarfamiljerna och de hushåll där mannen innehar en arbetsledande roll eller chefsposition. Kvinnans innehav av en sådan position i klasstrukturen tycks dock leda till en minskning i hushållsarbetskvot jämfört med hur det ser ut i arbetarfamiljerna. Det skall dock noteras att den övre gränsen för 95% konfidensintervall kommer väldigt nära 0, och det är alltså mycket osäkert huruvida där faktiskt finns en skillnad i målpopulationen (se Goodman 2008 för en diskussion kring tolkning av signifikanstester).

I de hushåll där kvinnorna äger produktionsmedel och männen inte gör det (grönmarkerade rutor i figur 4), syns många tomma rutor som indikerar att inga skillnader finns mot arbetarfamiljerna. Resultaten i analys 1 avviker från hypotesen om hushållsarbetsfördelningen i de här hushållstyperna i samtliga hushållstyper utom en, den där männen är universitetsutbildade men inte har en arbetsledande roll. Där finns det i den här analysen lägsta uppskattade medelvärdet, men bredvid det här låga värdet finns förvånansvärt nog det högsta. Arbetsköpande kvinnor som bor med arbetarmän gör en avsevärt mycket större andel hushållsarbete, något som går tvärt emot hypotesen. Även om konfidensintervallerna för de här variablerna är stora ligger de dock långt från 0, och de låga p-värdena på under 0,001 bekräftar att statistiskt signifikanta skillnader finns. En eventuell förklaring till detta skulle kunna vara att när hushållsarbetet här lejs ut leder detta generellt till att kvinnans hushållsarbetsandel ökar istället för minskar (även om denna effekt inte observerades i den studie genomförd av Gonalons-Pons [2015] som beskrivs i forskningsöversikten), medan den totala hushållsarbetstiden sjunker. En undersökning av hushållens totala hushållsarbetstid talar dock emot denna teori, då den totala hushållsarbetstiden i hushåll där kvinnor är arbetsköpare och männen är arbetare i genomsnitt är två timmar längre än i arbetarfamiljerna (32,14 respektive 30,04 timmar per vecka). Dessa grupperna har också bland de högsta uppmätta medelvärdena.

Tabell 5. Multivariata regressionsanalyser av europeiska kvinnors viktade procent av hushållsarbetet. 95%konfidensintervall under statistiskt signifikanta b-koefficienter. *p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001 (tvåsidigt t-test)⁶

		[1]	[2]
<i>Konstant (a)</i>		67,435	72,847
Kvinnans klass	Mannens klass		
Arbetsköpare	Arbetsköpare	-7,730	-3,096
	Egenföretagare	-13,910	-9,609
	Utbildad chef	3,171	6,818*** (3,492; 10,143)
	Chef	2,458	5,516
	Expert	-20,265*** (-24,231; -16,299)	-13,401*** (-16,344; -10,459)
	Arbetare	12,612*** (5,296; 19,929)	15,966*** (9,509; 22,424)
Egenföretagare	Arbetsköpare	0,255	7,918
	Egenföretagare	-0,280	1,526
	Utbildad chef	-6,400	-5,641
	Chef	-4,720	-3,650
	Expert	-1,725	3,849
	Arbetare	-2,950	-1,807
Utbildad chef	Arbetsköpare	-4,760	1,405
	Egenföretagare	2,553	10,594*** (5,484; 15,704)
	Utbildad chef	-6,462*** (-10,189; -2,735)	1,000
	Chef	4,003	9,064*** (4,726; 13,402)
	Expert	-6,105*** (-9,381; 2,830)	-0,709
	Arbetare	-8,172*** (-12,115; -4,230)	-2,048
Chef	Arbetsköpare	9,991*** (4,737; 15,245)	10,473*** (4,677; 16,270)
	Egenföretagare	0,722	4,503
	Utbildad chef	2,051	2,385
	Chef	-4,463	-3,583
	Expert	-1,173	1,269
	Arbetare	-3,924* (-7,470; -0,378)	-0,667
Expert	Arbetsköpare	4,356	9,816*** (3,779; 15,853)
	Egenföretagare	-2,866	2,310

(Fortsättning på nästa sida)

⁶ Då vikterna förändrar medelvärden och tar hänsyn till hur många stratum som finns representerade i analysmodellens olika celler kan signifikanstesternas resultat avvika från hur p-värden framtagna på oviktade data ser ut, och förvåna givet frekvenserna i vissa grupper. Att CS-filen skall ge korrekta testresultat framgår dock i IBM:s manual (2024:17), och i ESS guide för hur vikterna skall användas varnar Kaminska (2020:3) för hur tester kan bli missvisande om de inte görs via den Complex Samples-design som här använts.

		[1]	[2]
Expert	Utbildad chef	-5,157** (-8,603; -1,711)	-0,289
	Chef	-1,497	1,921
	Expert	-4,494** (-7,221; -1,768)	1,429
	Arbetare	-5,737** (-10,217; -1,258)	-3,124
Arbetare	Arbetsköpare	7,666** (1,387; 13,974)	5,003
	Egenföretagare	8,313*** (4,063; 12,564)	7,824*** (3,163; 12,484)
	Utbildad chef	1,794	0,085
	Chef	1,497	1,735
	Expert	-2,047	-2,965
	Arbetare		
Kontrollvariabler			
Bott/bor med barn		6,664*** (4,877; 8,452)	4,529*** (2,726; 6,332)
Ålder		0,016	0,009
Inkomst och utbildning			
Kvinnans antal utbildningsår			-0,692*** (-0,996; -0,387)
Relativ utbildningsnivå:	Lägre		- 0,375
	Samma		-2,040* (-4,018; -0,061)
	Högre		
Hushållsinkomstdecil	1		6,703
	2		-1,157
	3		-1,916
	4		2,124
	5		0,734
	6		-0,854
	7		1,540
	8		0,935
	9		-1,965
	10		
Hushållsinkomstdel: Ingen			16,545*** (11,493; 21,598)
	Mycket mindre		10,075*** (4,953; 15,197)
	Mindre		3,677
	Lika stor		1,460
	Större		-0,735
	Mycket större/hela		
R ²		0,084	0,187
N		3451	3451

Resultaten från regressionsanalysernas (modell [1] och [2]) förhållande till hypotesen (se sida 15) visualiseras i figurerna 3-5.

Figur 3 (identisk med figur 2). Hypotes för hur kvinnors andel av hushållsarbetet kommer att se ut beroende på deras egen och deras partners position i klasstrukturen, jämfört med arbetarkvinnor som bor med arbetarmän (hushållsposition 'a' i figuren).

		Mannens klass						
		1	2	3	4	5	6	
Kvinnans klass	1	-		-	-	-	-	1: Arbetsköpare
	2		-	-	-	-	-	2: Egenföretagare
	3	+	+	-	-	-	-	3: Universitetsutbildad chef/arbetsledare
	4	+	+		-		-	4: Chef/arbetsledare utan universitetsutbildning
	5	+	+			-	-	5: Universitetsutbildad utan arbetsledarroll
	6	+	+		+	-	a	6: Arbetare

Grå färg markerar hushåll där båda medlemmarna innehar samma position i klasstrukturen, övriga färgkoder beskrivs i texten

Figur 4. Resultat – Analysmodell [1]

Figur 5. Resultat – Analysmodell [2]

		Mannens klass					
		1	2	3	4	5	6
Kvinnans klass	1					-	+
	2						
	3			-		-	-
	4	+					-
	5			-		-	-
	6	+	+				a

		Mannens klass					
		1	2	3	4	5	6
Kvinnans klass	1			+		-	+
	2						
	3		+		+		
	4	+					-
	5	+					
	6	+	+				a

6.3 Analysmodell 2

I figur 5 syns flera skillnader mellan hushållsarbetsfördelningen i hushållen som delats upp efter medlemmarnas position i klasstrukturen även när utbildnings- och inkomstvariabler läggs in i analysmodell 2. I den här modellen kvarstår fyra skillnader som tidigare observerats, medan de övriga försvinner. Vidare syns nu ytterligare fyra skillnader i kvinnornas hushållsarbetskvot i förhållande till hushållsarbetsfördelningen i arbetarfamiljerna. Dessa är alla positiva koefficienter, och innebär alltså att dessa kvinnor gör en större andel hushållsarbete än arbetarklasskvinnorna när utbildning och inkomster tas ut från klasstrukturen. Två av de här skillnaderna dyker upp i de rödmarkerade rutorna, och är alltså skillnader som går i linje med hypotesen. Detta är de hushåll där kvinnan har en universitetsutbildning, när utbildning och inkomst kontrolleras för gör alltså kvinnorna i dessa hushåll en större andel hushållsarbete än arbetarkvinnorna. Detsamma gäller dock också för arbetsköparkvinnor som bor med universitetsutbildade chefer, samt universitetsutbildade kvinnor i chefsposition som bor med chefer utan universitetsutbildning. Samtliga skillnader i analysmodell 2 innebär vidare att kvinnorna gör mer hushållsarbete än vad arbetarkvinnorna gör, med undantag för arbetsköparkvinnorna som bor med män med universitetsutbildning men ingen arbetsledande roll. Längs med den gråfärgade korsande diagonalen i tabellen, där hushåll med individer ur samma klassposition befinner sig, finns inte längre några statistiskt signifikanta skillnader.

Hushållets inkomstdecil visar sig i analysmodell 2 sakna signifikans, medan det individuella bidraget till hushållskassan i hög grad påverkar hushållsarbetsfördelningen såtillvida att de kvinnor som uppgett att de inte bidrar till hushållets gemensamma ekonomi, eller bidrar i väldigt liten utsträckning, gör en avsevärt mycket större andel hushållsarbete än vad kvinnorna som uppger att deras bidrag till hushållets ekonomi är avsevärt mycket större än deras partners, eller att de står för nära hela hushållets försörjning. Variabeln som mäter utbildningsår är också starkt signifikant, och varje utbildningsår sänker kvinnans hushållsarbetskvot med 0,7 procentenheter. 14 års utbildning, vilket var medelvärdet, innebär alltså en sänkning med 9,8 procentenheter. Däremot är den relativa utbildningens statistiska signifikans mycket osäker, även om där observeras en liten skillnad i hushållsarbetsfördelning mellan de som har samma utbildningsnivå och de hushåll där kvinnans är högre än mannens.

Koefficienten för arbetsköpande kvinnor som bor med universitetsutbildade män ligger i båda analysmodellerna anmärkningsvärt lågt, och om den skulle vara korrekt uppskattad skulle det innebära att kvinnor i de här hushållen faktiskt gör en mindre andel av hushållsarbetet än vad

männen de bor med gör. Då konfidensintervallerna dock är stora och den övre gränsen ligger över 50% är det, givet teorin och tidigare forskningsresultat, troligtvis inte fallet att dessa kvinnor gör mindre hushållsarbete än männen de bor med.

Vid en jämförelse mellan analysmodell 2 och en analysmodell där klasstrukturen lyfts ut (se bilaga 6) syns en skillnad i R^2 -värde, analysmodell 2 har värdet 0,187 och den andra modellen 0,149. Koefficienterna ser relativt oförändrade ut, förutom att medelfelen generellt är något mindre. Klasstrukturvariabeln förklarar således ytterligare 3,8 procent av variansen i populationen även när de övriga variablerna tas med i modellen.

6.4 Tester av variabler och modell 2

Då Wright m.fl. (1992) identifierat ålder som den variabel med störst förklaringskraft i deras undersökning, kontrollerades den för även här. Den visade sig dock inte vara statistiskt signifikant vare sig i regressionsanalysmodell 1 eller 2. När variabeln 'någonsin haft barn i hushållet' i den fulla modellen däremot byttes ut mot variabeln 'barn under 17 år i hushållet' (se bilaga 7) förändrades R^2 -värdet något, det sjönk från 0,187 till 0,184. Signifikansen för åldersvariabeln förändrades, den gick från att ha b-koefficient 0,009 och p-värdet 0,828 till b-koefficient 0,101 och p-värdet 0,012. Variabeln 'någonsin haft barn i hushållet' hade b-koefficienten 4,529 och p-värdet $<0,001$, medan variabeln 'barn 16 år och yngre i hushållet' hade b-koefficienten 2,514 och p-värdet 0,002. Att variablerna räknades ut på något skilda sätt och att 16 av datapunkterna saknades i analysen då variabeln byggde på frågan huruvida respondenterna hade hemmaboende barn under 17 år, detta då de angett att de hade eller tidigare hade haft hemmaboende barn men inte ville uppge barnens ålder, antas inte påverka resultaten nämnvärt i ett så stort urval. Flera andra åldersgränser för hemmaboende barn testades också, men ingen av de variablerna förklarade lika hög grad varians i urvalet som variabeln 'någonsin haft barn boende i hushållet', analysmodellerna uppnådde alltså inte lika höga R^2 värden.

Efter att regressionsanalyserna hade gjorts undersöktes residualen för analysmodell 2, och den uppnådde kraven för normalfördelning (se bilaga 8). Inga statistiskt signifikanta samband hittades mellan residual och de kontinuerliga oberoende variablerna (ålder och utbildningsår) vare sig när linjära, kubiska eller kvadratiske modeller testades. För att upptäcka eventuella problem med multikollinearitet gjordes också en OLS-analys där detta kan kontrolleras för, dock på oviktat material då denna analysmodell inte finns för komplexa urval. Trots att ett av värdena på 'condition index' var något högt (strax över 30 vilket Djurfeldt [2009:115] sätter som gräns för när en bör börja oroa sig över multikollinearitet) hittades inga värden över 0,50 bland 'variance proportions', ett värde som är långt från den gräns för multikollinearitet som enligt J. F. Hair m.fl. (2013:7) kan sättas vid 0,90. Det finns därför ingen anledning att tro att skattningarna i analysmodellen blivit missvisande till följd av för hög grad av samvariation variablerna emellan.

7. Diskussion

Resultaten i analysen ger stöd för hypotesen att hushållsmedlemmarnas klass påverkar hushållsarbetsfördelningen. I hushåll där båda hushållsmedlemmarna innehar samma klassposition upptäcks dock skillnader mot hushållsarbetsfördelningen i arbetarfamiljerna endast mot de hushåll där medlemmarna innehar utbildningskapital. Kvinnornas utbildningskapital har vidare en tydlig effekt på hushållsarbetskvoten, såtillvida att om universitetsutbildade kvinnor bor med män som inte har en ägarskapsposition gör dessa kvinnor mindre hushållsarbete än arbetarkvinnorna som bor med arbetarmän. Vidare påverkar männens ägarskap av produktionsmedel hushållsarbetsfördelning såtillvida att kvinnorna de bor med, om inte också de äger produktionsmedel, gör en större andel av hushållsarbetet (när den här effekten alltså inte dämpas av kvinnans höga utbildning).

Däremot syns inte samma relativa klasseffekt när kvinnorna äger produktionsmedel, och högst anmärkningsvärt är att de hushåll med mest ojämlig hushållsarbetsfördelning är hushåll där kvinnan äger produktionsmedel och mannen är arbetare. Det behövs mer forskning för att förklara den här skillnaden, men det skulle kunna vara så att kvinnor och mäns arbetsköparroller ser olika ut. Män kanske äger större företag med fler anställda medan kvinnorna främst driver småföretag, och att de här ägarskapspositionerna kan ha skilda effekter på hushållsarbetskvoten. I den här analysen har jag, på grund av urvalsstorleken (som inledningsvis var väldigt stor men efter urvalssorteringen trots allt innebar vissa begränsningar), tyvärr inte kunnat göra någon skillnad mellan ägare av stora och små företag.

Resultaten i analysen pekar dock i nuläget mot att medan ägarposition i den kapitalistiska strukturen innebär en fördelaktigare hushållsarbetsfördelning för män, finns inte denna effekten när det är kvinnorna som innehar ägarpositioner. Detta kan ses som ett exempel på hur en intersektionell analys är nödvändig för att förstå komplexiteten i hushållsarbetsfördelningens klass- och genusmässiga uppdelning. Om hänsyn bara tas till klass och genus var för sig kan dessa mönster inte urskiljas och än mindre förklaras, då klass alltså visat sig ha skilda konsekvenser för hushållsarbetsfördelningen baserat på klassbärarens genus. De klassmässiga konsekvenserna för hushållsarbetet innebär således i stort att exploaterande positioner i det kapitalistiska systemet ger männen flera fördelar också i arbetssituationen i hemmet, medan kvinnan i vissa fall tycks få betala en extra ”exploatörs katt” på hemmaplan i form av en större andel oavlönat hushållsarbete för att ha en exploaterande position i de hushållskonstellationer där hennes partner inte har det.

Vad dessa skönjbara klassmönster beror på blir en fråga för framtida forskning, och vissa kommer kanske rikta kritik mot det här arbetet såtillvida att en variabel som vanligtvis finns med som kontrollvariabel saknas. Jag pratar om variabeln ”genusideologi”, som brukar beskrivas som de idéer människor har om könsroller, ideologier som ibland kan ta sig uttryck såtillvida att genusidentitet interaktionellt förstärks eller blir till genom att individer utför handlingar och interagerar enligt genusnormativa mönster (där hushållsarbete kan utgöra en sådan genusskapande handling) och på så sätt konstruerar sitt genus (se West och Zimmerman 1987). Dels saknades variabler att operationalisera sådan ideologi genom, och dels ställer jag mig tveksam till huruvida ideologiska eller identitetsförstärkande handlingar bör ses som faktorer som kan separeras från klasstrukturen. Om traditionella genusideologier som rättfärdigar och/eller normaliserar mäns appropriering av kvinnors arbete i hemmet tenderar att i stor utsträckning klustras kring hushåll där mannen är arbetsköpare, på liknande sätt som ideologier som rättfärdigar och/eller normaliserar arbetares exploatering i det kapitalistiska systemet i övrigt, bör vi påminna oss om några välciterade rader från Marx: ”Det materiella livets produktionssätt är bestämmande för den sociala, politiska och andliga livsprocessen överhuvudtaget. Det är inte människornas medvetande som bestämmer deras vara utan tvärtom deras samhälleliga vara som bestämmer deras medvetande” (1981[1859]:2). Hochschild (2012 [1989]:16f) diskuterar också hur materiella begränsningar kan leda till att kvinnor anammar ideologiska övertygelser som kan ge dem en relativ fördel på relationsmarknaden, och en undersökning av genusideologi som en för den fokala faktorn klass modererande variabel, hade troligtvis kunnat ge intressanta resultat.

Flera skillnader i hushållsarbetsfördelning kvarstod när utbildning och inkomst kontrollerades för, vilket tyder på att andra status- och auktoritetsaspekter i klasstrukturen påverkar hushållsarbetsfördelningen. Mer precisa variabler för att mäta inkomst hade dock varit att föredra, då variablerna som bygger på respondenternas självrapporterade inkomstnivåer kan bidra till mätfel. I den deskriptiva datan framträder en tendens där kvinnorna underdriver sin inkomst i förhållande till sin partner, med flera respondenter som, trots att de arbetar heltid, menar att deras bidrag till hushållsekonomin i förhållande till deras partners i princip är lika med noll. Den här typen av underdrifter riskerar att sänka medelhushållsarbetskvoten i de grupper som representerar låg relativ inkomst, men kan också förväntas ge upphov till mätfel där de uppmätta värdena för kvinnorna som underdriver sin relativa inkomst är lägre än de förväntade. Då låga värden bara upptäcktes i hushållskonstellationer där kvinnan var höginkomsttagare och mannen utbildad utan chefsposition i analysmodell två, är det möjligt att tydligare skillnader i den klassmässiga hushållsarbetsfördelningen skulle framträda i en analys där registerdata i stället användes, något för framtida forskning att undersöka närmare.

Skillnaderna kopplade till rena auktoritetspositioner i klasstrukturen (chefspositioner och arbetsledande roller) var vidare svårare att se några tydliga effekter av. Detta kan bero på att inga tydliga effekter finns, men det skulle också kunna bero på en bristfällig operationalisering. Kanske var den definition och operationalisering jag här gjorde, där gränsen för auktoritetsroll drogs vid arbetsledaransvar för endast en annan arbetare, för bred. Hade den snävats ned till att bara ta med individer som ansvarade för flera andra arbetare och/eller innehade chefspositioner, är det möjligt att fler skillnader hade framträtt. Detta anknyter till en kritik av Wrights klasstrukturteori som Bergman och Joye (2005:17) tar upp, nämligen hur svårt det är att avgränsa de olika positionerna bland lönearbetarna. En annan kritik som Bergman och Joye (2005:17) lyfter mot Wrights klassystem är den att chefer och experter idag i hög utsträckning också äger produktionsmedel, till exempel genom att skaffa sig andelar på aktiemarknaden, och att det därför blir svårt att dra en tydlig gräns mellan ägare och lönearbetare. Då arbetslösheten är högre i arbetarklassen kommer den här analysen inte heller kunna ge en helt rättvisande bild för klasserna i sin helhet, utan bara beskriva förhållandena i de hushåll i klasstrukturen där båda partners är heltidsarbetande. Givet tidigare forskningsresultat hade hushållsarbetsfördelningen troligtvis sett ojämlikare ut i arbetarklassen om arbetstid räknats bort från urvalskriterierna, då kvinnors högre arbetsgrad tenderar att leda till en jämlikare hushållsarbetsfördelning, och arbetslösheten är som störst i arbetarklassen (se exempelvis Vagni [2020], Deuflhard [2023]).

Ett intressant bifynd i den här analysen var vidare att inga generationsskillnader vad gäller hushållsarbetsfördelningen hittades bland heltidsarbetande olikkönade par när en variabel som undersökte huruvida respondenterna någonsin haft barn boende i hushållet lades in i tabellen. Detta kan innebära att ålder har slutat ha den effekt på hushållsarbetsfördelning som den hade på 1980-talet, de som var i 20-årsåldern när Wright et als (1992) undersökning gjordes var i 50-årsåldern när ESS5 genomfördes. Men att ålder då visade sig ha så pass stor effekt berodde sannolikt också, iaf. delvis, på att de i sin undersökning inte kontrollerade för huruvida respondenterna tidigare bott med barn i hushållet, en faktor som i den här undersökningen visat sig vara högst signifikant och dessutom samvariera med åldersvariabeln. Detta kan vidare innebära att effekterna av att ha barn boende i hushållet dröjer kvar, men också att det finns underliggande orsaker till att vissa kvinnor både gör en mindre andel hushållsarbete och undviker att skaffa barn. Detta är frågor som det krävs mer, och då också kvalitativ, forskning för att besvara. Hur generationsskillnader sett ut historiskt när faktorn 'någonsin bott med barn i hushållet' kontrolleras för bör också, om möjligt, studeras.

7.1 Avslutande reflektioner

Det här arbetet skall, givet de begränsningar som funnits, främst ses som en första ansats att skissa upp en klassanalys av hushållsarbetsfördelningen i 2000-talets Europa, och som ett projekt ämnat att inspirera framtida forskningsansatser på ämnet hushållsarbetsfördelning och klass. Begränsningarna till trots framträder dock en klassdimension i hushållsarbetsfördelningen, och mina resultat demonstrerar således den analytiska marxismens fortsatta relevans i den samhällsvetenskapliga forskningen, i en tid då den av många anses både ha förlorat sin förklaringskraft och vara ideologiskt utdaterad. Det här arbetet syftar på så sätt till att påvisa hur vi, när vi slutar prata om klass, eller när vi begränsar klassbegreppets innebörd till enbart en fråga om inkomst- och utbildningsskillnader, förlorar dimensioner av klasssystemets komplexitet, dimensioner centrala för att förstå den sociala realiteten.

Med den här uppsatsen söker jag också bidra till att lyfta hushållsarbetsfrågan, och jag anser att det därför är på sin plats att skissa upp några alternativ till hushållsarbetspraktikerna vi har idag där kvinnor, och enligt den här analysen (dock med uppmärksammade undantag) särskilt kvinnor boende med män som exploaterar också i det kapitalistiska systemet, drar ett tungt lass som dels kunde varit lättare och dels kunde varit någon annans att bära. Deuffhard (2023:1416) argumenterar exempelvis för att arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som bidrar till att skapa klassmässig och könsässig jämlikhet på arbetsmarknaden, är nödvändiga för att öka

jämställdheten i hushållsarbetsfördelningen också bland låginkomsttagare. I en historisk översikt över hushållsarbetspraktiker och kritik av sådana belyser J. Wajcman (2015:115f) vidare hur enfamiljshushållsnormen, där matlagning, tvättning och diskning görs hushållsvis i fullt utrustade matlagnings- och tvättfaciliteter, är långt ifrån en självklarhet och dessutom har kritiserats för att vara väldigt ineffektiv. Kanske borde enfamiljshushållsnormen revideras och omformas till mer tidssparande och miljövänligare modeller, där ansvaret för hushållsarbetsuppgifter såsom matlagning, tvätt och disk istället läggs på kollektivet. Hochschild uppmärksammar också hur statligt finansierade tvätterier och kvartersbispisningar skulle kunna utgöra lösningar med potential att minimera det andra skiftets omfattning (2012:12). Men om inte sådana reformer också kombineras med ett politiskt ansvarstagande för och uppmärksammande av skiftets genusmässiga dimensioner, där mäns exploatering av kvinnor i hemmen synliggörs och problematiseras, och gemensamma strategier för att få den här exploateringen att upphöra arbetas fram, riskerar även den typen av lösningar att leda till jämställdhetsmässig stiltje i själva fördelningsfrågan. Om rumban⁷ ska få ett slut kan hushållsarbetsfrågan inte också fortsättningsvis konstrueras som ett privat eller individuellt bekymmer, utan frågans genusmässiga (och i viss mån också klassmässiga) dimensioner behöver ställas i fokus.

---

⁷ För den oinvidga är detta en referens till det feministiska 70-talsbandet Röda böners progg-klassiker ”Det ska bli slut på rumban”.

Referenser

- Atkinson, W. (2015). *Class*. Polity Press.
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/lund/detail.action?docID=4182793>
[e-bok]
- Beauvoir, Simone de (2013[1949]). *Det andra könet*. Norstedts. ISBN:9789113045337
- Bergman, M & D. Joye (2005). "Comparing Social Stratification Schemata: CAMSIS, CSP-CH, Goldthorpe, ISCO-88, Treiman, and Wright." *Cambridge Studies in Social Research*, Nr. 10. Cambridge:SSRG Publications. Tillgänglig via:
<https://www.sociology.cam.ac.uk/system/files/documents/cs10.pdf>
- Bernhardt, E., T. Noack & T. H. Lyngstad (2008). "Shared housework in Norway and Sweden: advancing the gender revolution" i *Journal of European Social Policy*, Vol 18(3), ss. 275–288. DOI: 10.1177/0958928708091060. Tillgänglig via:
<https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/10.1177/0958928708091060>
- Crenshaw, K. (1991). "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women". *Stanford Law Review*, Vol. 43,(6), ss. 1241-1299. Tillgänglig via: <https://www.jstor.org/stable/1229039>
- Crenshaw, K. (1989). "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics". *University of Chicago Legal Forum*, Vol. 1989 (1), Artikel 8. ss.139-167. Tillgänglig via: <http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>
- Delphy, C. (2016). "Introduction to the Collection", ss. 15-27 i *Close to Home – A Materialist Analysis of Women's Oppression*. London: Verso. ISBN:9781784782504.
- Delphy, C. (2016[1981]). "Patriarchy, feminism and their Intellectuals", ss.138-153 i *Close to Home – A Materialist Analysis of Women's Oppression*. London: Verso. ISBN:9781784782504.
- Delphy, C. (2016[1977]). "Women in Stratification Studies", ss.28-39 i *Close to Home – A Materialist Analysis of Women's Oppression*. London: Verso. ISBN:9781784782504.
- Delphy, C. (2016[1970]). "The Main Enemy", ss. 57-77 i *Close to Home – A Materialist Analysis of Women's Oppression*. London: Verso. ISBN:9781784782504.
- Deuflhard, C. (2023). "Who benefits from an adult worker model? Gender inequality in couples' daily time use in Germany across time and social classes". *Socio-Economic Review*, Vol. 21 (3), ss.1391–1419. Tillgänglig via:
<https://doi.org/10.1093/ser/mwac065>
- Djurfeld, G. (2009). "2: Förberedelser – Att lära känna sin data", s. 25- 52 i Djurfeldt, G. & M. Barmark *Statistisk verktygslåda 2 – Multivariat analys*. Lund:Studentlitteratur. ISBN: 9789144051604
- European Social Survey [ESS] (ua.a). "ESS round 5. Family work and wellbeing, Justice".
<https://ess.sikt.no/en/study/fd0dc7b6-3d5a-42d4-ad46-7a78e44e3963> [hämtad 2024-04-07]

- European Social Survey [ESS] (ua.b). ”SPSS complex sample design”
<https://www.europeansocialsurvey.org/methodology/ess-methodology/data-processing-and-archiving/weighting> [hämtad 2024-05-06]
- European Social Survey [ESS] (2023). *ESS5 edition 3.5* (published 24.11.23). DOI: 10.21338/ess5e03_5. Tillgänglig via: <https://ess.sikt.no/en/datafile/0189b86b-8aa4-4be3-88ad-39c58b02f19f/83?tab=0>
- European Social Survey [ESS] (2010). *ESS Round 5 Source Questionnaire*. London: Centre for Comparative Social Surveys, City University London. Tillgänglig via: https://stessrelpubprodwe.blob.core.windows.net/data/round5/fieldwork/source/ESS5_source_main_questionnaire.pdf
- Firestone, S. (2015[1970]). *The Dialectic of Sex. The Case for Feminist Revolution*. London: Verso. ISBN: 9781784780424
- Fraad, H., R. Stephen & R. Wolff (2009). ”For Every Knight in Shining Armor, There’s a Castle Waiting to be Cleaned: A Marxist-Feminist Analysis of the Household”, s. 19-70 i G. Cassano (red) *Class Struggle on the Home Front – Work, Conflict, and Exploitation in the Household*. Palgrave macmillan.
<https://link.springer.com/book/10.1057/9780230246997> [e-bok]
- Gonalons-Pons, P. (2015). ”Gender and Class Housework Inequalities in the Era of Outsourcing Hiring Domestic work in Spain”. *Social Science Research*, Vol.52. Ss 208-218. Tillgänglig via: <https://www-sciencedirect-com.ludwig.lub.lu.se/science/article/pii/S0049089X15000459?via%3Dihub>
- Goodman, S. (2008) ”A Dirty Dozen: Twelve P-Value Misconceptions”, *Seminars in Hematology*, Vol 45 (3) 2008, s. 135-140. Tillgänglig via: <https://doi.org/10.1053/j.seminhematol.2008.04.003>
- Gupta, S., M. Evertsson, D. Grunow, M. Nermo & L. S. Sayer (2015). ”The Economic Gap Among Women in Time Spent on Housework in Former West Germany and Sweden”. *Journal of Comparative Family Studies*, Vol. 156 (2). Ss 181-202. Tillgänglig via: <https://eds-p-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=596f337e-5093-4ab4-8457-798e7296863f%40redis>
- Hochschild A. R. med A. Machung (2012[1989]). *The Second Shift*. Penguin Books. ISBN:9780143120339
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate data analysis: Advanced diagnostics for multiple regression* [Online supplement]. Tillgänglig via: https://mvstats.com/wp-content/uploads/2022/02/Advanced_Regression_Diagnostics.pdf
- International Business Machines Corporation [IBM] (2024). ”Complex Samples General Linear Model”, *Documentation SPSS statistics 29*. International Business Machines Corporation. 2024-02-08. <https://www.ibm.com/docs/en/spss-statistics/29.0.0?topic=samples-complex-general-linear-model> [hämtad 2024-04-29]
- Jordansson, B. & L. Lane (2021). ”Vilka är ”Vi” i jämställdhetspolitiken? – Klass, kön och etnicitet i Rut-tjänsternas Sverige.”, s. 261-284 i Daniel Suhonen, Göran

- Thernborn & Jesper Weithz (red.) *Klass i Sverige – Ojämligheten, makten och politiken i det 21:a århundradet*. Arkiv förlag:Lund
- Kaminska, O. (2020). "Guide to Using Weights and Sample Design Indicators with ESS Data" V 1.1. *ESS*. Tillgänglig via:
https://www.europeansocialsurvey.org/sites/default/files/2023-06/ESS_weighting_data_1_1.pdf
- Kaminska, O. & Lynn, P. (2017) "Survey-based cross-country comparisons where countries vary in sample design: issues and solutions". *Journal of Official Statistics*, 33(1): 123-136. Tillgänglig via: <https://doi.org/10.1515/jos-2017-0007>
- Lachance-Grzela, M. & G. Bouchard (2010). "Why do women Do the Lion's Share of House Work? A Decade of Reseach", *Sex Roles* vol. 63 (s. 767-780). DOI: 10.1007/s11199-010-9797-z
- Lightman, N. & A. Kevins (2021). ""Womens Work" – Welfare State Spendings and the Gendered and Classed Dimensions of Unpaid Care". *Gender & Society*, Vol 35 (5). Ss. 778-805. Tillgänglig via:
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/08912432211038695>
- Lightman, N. & C. Link (2021). "Gender, Class, and the Cost of Unpaid Care: An Analysis of 25 Conuntries". *Journal of Comparative Family Studies*, Vol 52 (2). Ss. 206-244. Tillgänglig via: <https://eds-p-ebscobhost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=fdec1118-378a-4615-bdb5-c5a1b44548ec%40redis>
- Marx, K (1981[1859]). Till kritiken av den politiska ekonomin, Första boken, om kapitalet. Göteborg: Proletärkultur. Tillgänglig via:
http://marxistarkiv.se/klassiker/marx/till_kritiken_av_den_politiska_ekonomin.pdf
- Prot. 2023/24:AU1. *Debatt om förslag – Utgiftsområde 13: Integration och jämställdhet*.
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utgiftsomrade-13-integration-och-jamstallldhet_hb01au1/ [hämtad 2024-05-06]
- Prot. 2022/23:AU7. *Debatt om förslag – Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering*.
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/jamstallldhet-och-atgarder-mot-diskriminering_ha01au7/ [hämtad 2024-05-06]
- Statistiska Central Byrån [SCB] (2021), *En fråga om tid - En studie av tidsanvändning bland kvinnor och män 2021 (TID2021)*. Tillgänglig via:
https://www.scb.se/contentassets/4e98132b0b784a01b6e4762e909a6fa2/le0103_2021a01_br_lebr2202.pdf
- Vagni, G (2020). "The social stratification of time use patterns". *The British Journal of Sociology*, Vol 71 (4). Ss 658-679. DOI: 10.1111/1468-4446.12759. Tillgänglig via: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1468-4446.12759>
- Wajcman, J. (2015). *Pressed for Time – The Acceleration of Life in Digital Capitalism*. The University of Chicago Press:Chicago. ISBN-13: 978-0-226-38084-1
- West, C. & D. H. Zimmerman (1987). "Doing Gender". *Gender and Society*, Vol. 1, No. 2, ss. 125-151. Tillgänglig via: <https://www.jstor.org/stable/189945>

- Western, M & E. O. Wright (1994). "The Permeability of Class Boundaries to Intergenerational Mobility Among Men in the United States, Canada, Norway and Sweden". *American Sociological Review*, Vol. 59 (4), ss. 606-629. Tillgänglig via: <https://www.jstor.org/stable/2095934>
- Wright, E. O., K. Shire, S-L. Whang, M. Dolan & J. Baxter (1992). "The Non-Effects of Class on the Gender Division of Labor in the Home: A Comparative Study of Sweden and the United States". *Gender and Society*, Vol. 6 (2), ss. 252-282. Tillgänglig via: <https://www.jstor.org/stable/189665>
- Wright, E. O. (1997). *Class counts: Comparative Studies in Class Analysis*. Cambridge University Press. ISBN: 0 521 55646 5
- Zhang W. & Z. Xu (2022). "Gender Norms and Household Labor: Time Use in the Context of Social Class Differentiation in Transitional China". *Review of Radical Political Economics*, Vol. 54(1), ss. 106–121 DOI: 10.1177/0486613421990444. Tillgänglig via: <https://doi.org/10.1177/0486613421990444>

Bilagor

Bilaga 1. Hur Complex Samples Plan-filen konstruerades

* Encoding: UTF-8.*

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\ESS5e03_hushållsarbetsför
delning_EU8.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights2.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_BE_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_Belgium.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_BG_SDDF.s
av".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_Bg.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_CH_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_ch.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_CZ_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_cz.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_DE_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_de.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_DK_SDDF.s
av" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_dk.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_EE_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_ee.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_ES_SDDF.s
av".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_es.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_FI_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_fi.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_FR_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_fr.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_GB_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_gb.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_GR_SDDF.s
av" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_gr.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_HR_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_hr.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_HU_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_hu.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_IE_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_ie.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_LT_SDDF.sav".
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_lt.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_NL_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_nl.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_NO_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_no.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_PL_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_pl.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_PT_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_pt.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_RU_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_ru.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_SE_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_se.
```

```
get
file="C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_SI_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_si.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_SK_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_sk.
```

```
get file=
"C:\Users\linne\Documents\uppsats\Data\SDDFS\ESS5_UA_SDDF.sav" .
SORT CASES by cntry idno.
DATASET NAME ESS5_weights_ua.
```

MATCH FILES


```
/file='ESS5_weights2'  
/file= 'ESS5_weights_ua'  
/file='ESS5_weights_sk'  
/file='ESS5_weights_si'  
/file= 'ESS5_weights_se'  
/file= 'ESS5_weights_ru'  
/file= 'ESS5_weights_pt'  
/file= 'ESS5_weights_pl'  
/file= 'ESS5_weights_no'  
/file= 'ESS5_weights_nl'  
/file= 'ESS5_weights_lt'  
/file= 'ESS5_weights_ie'  
/file= 'ESS5_weights_hu'  
/file= 'ESS5_weights_hr'  
/file= 'ESS5_weights_gr'  
/file= 'ESS5_weights_gb'  
/file= 'ESS5_weights_fi'  
/file= 'ESS5_weights_fr'  
/file= 'ESS5_weights_es'  
/file= 'ESS5_weights_ee'  
/file= 'ESS5_weights_dk'  
/file= 'ESS5_weights_de'  
/file= 'ESS5_weights_cz'  
/file= 'ESS5_weights_ch'  
/file= 'ESS5_weights_Bg'  
/file= 'ESS5_weights_Belgium'  
/by cntry idno.
```

```
AUTORECODE VARIABLES=Cntry  
/INTO cn  
/GROUP  
/BLANK=MISSING  
/PRINT.
```

```
AUTORECODE VARIABLES=STRATIFY  
/INTO stratum  
/GROUP  
/BLANK=MISSING  
/PRINT.
```

```
RECODE PSU (SYSMIS=10000000000).  
EXECUTE.
```

```
compute stratum2= (cn*100000000000)+stratum.  
execute.
```

```
compute psu2= (cn*100000000000)+psu.  
execute.
```

Bilaga 2. Variabler

procent av hushållsarbetet

```
compute hwwkhs_del=(hwwkhs/(hwwkhs+phwwkhs))*100.  
execute.
```

då ekvationen ovan resulterade i ogiltiga värden för dem som hade 0 hushållsarbetstimmar och vars partner också hade det justerades de till 50 genom följande villkor:

```
if (hwwkhs=0 & phwwkhs=0) hwwkhs_del=50.  
execute.
```

position i klasstrukturen

```
if (emplno>=2 &  
    NOT(emplno=77777|emplno=99999)) klass=1.  
execute.
```

```
if (emplrel=2&emplno<2) klass=2.  
execute.
```

```
if (jbspv = 1 & edulvlb>=510 & NOT( emplrel=2 | emplno>=1)) klass  
= 3.  
execute.
```

```
if (jbspv = 1& edulvlb<510 & NOT( emplrel=2| emplno>=1)) klass =  
4.  
execute.
```

```
if (jbspv=2 &edulvlb>=510 & (NOT( emplrel=2 | emplno>=1))) klass  
= 5.  
execute.
```

```
if (jbspv=2 & edulvlb<510&(NOT( emplrel=2| emplno>=1) )) klass=6.  
execute.
```

99 = missing value

```
if (emplno=99999| emplno=77777) klass=99.  
execute.
```

bönder har exkluderats

```
if (hincsrca=3) klass=88.  
execute.
```

partners position i klasstrukturen

```
if (emplnop>=2 &
    NOT(emplno=77777|emplno=99999)) pklass=1.
execute.
```

```
if (emplrel=2 & emplnop<2) pklass=2.
execute.
```

```
if (jbspvp=1 &edulvlpb>=510& NOT( emplrel=2| emplno>=1))
pklass=3.
execute.
```

```
if (jbspvp=1& edulvlpb<510& NOT( emplrel=2| emplno>=1)) pklass
=4.
execute.
```

```
if (jbspvp=2 &edulvlpb>=510& NOT( emplrel=2| emplno>=1))
pklass=5.
execute.
```

```
if (jbspvp=2 & edulvlpb<510& NOT( emplrel=2| emplno>=1)) pklass=6.
execute.
```

99 = missing value

```
if (emplnop=99999| emplnop=77777) pklass=99.
execute.
```

bönder har exkluderats

```
if (hincsrca=3) pklass=88.
execute.
```

både klass och pklass har justerats manuellt såtillvida att företagare med en anställd flyttats till kategori 1 och de som innehade ett yrke i grupp ett (chefer; variabelvärde 1000-1319) enligt ISCO sorterats in i grupp 3 och 4

klassrelation

```
if (klass=1&pklass=1) klassrelation=1.
execute.
```

```
if (klass=1&pklass=2) klassrelation=2.
execute.
```

```
if (klass=1&pklass=3) klassrelation=3.
execute.
```

if (klass=1&pklass=4) klassrelation=4.
execute.

if (klass=1&pklass=5) klassrelation=5.
execute.

if (klass=1&pklass=6) klassrelation=6.
execute.

if (klass=2&pklass=1) klassrelation=7.
execute.

if (klass=2&pklass=2) klassrelation=8.
execute.

if (klass=2&pklass=3) klassrelation=9.
execute.

if (klass=2&pklass=4) klassrelation=10.
execute.

if (klass=2&pklass=5) klassrelation=11.
execute.

if (klass=2&pklass=6) klassrelation=12.
execute.

if (klass=3&pklass=1) klassrelation=13.
execute.

if (klass=3&pklass=2) klassrelation=14.
execute.

if (klass=3&pklass=3) klassrelation=15.
execute.

if (klass=3&pklass=4) klassrelation=16.
execute.

if (klass=3&pklass=5) klassrelation=17.
execute.

if (klass=3&pklass=6) klassrelation=18.
execute.

if (klass=4&pklass=1) klassrelation=19.
execute.

if (klass=4&pklass=2) klassrelation=20.
execute.

if (klass=4&pklass=3) klassrelation=21.
execute.

if (klass=4&pklass=4) klassrelation=22.
execute.

if (klass=4&pklass=5) klassrelation=23.
execute.

if (klass=4&pklass=6) klassrelation=24.
execute.

if (klass=5&pklass=1) klassrelation=25.
execute.

if (klass=5&pklass=2) klassrelation=26.
execute.

if (klass=5&pklass=3) klassrelation=27.
execute.

if (klass=5&pklass=4) klassrelation=28.
execute.

if (klass=5&pklass=5) klassrelation=29.
execute.

if (klass=5&pklass=6) klassrelation=30.
execute.

if (klass=6&pklass=1) klassrelation=31.
execute.

if (klass=6&pklass=2) klassrelation=32.
execute.

if (klass=6&pklass=3) klassrelation=33.
execute.

if (klass=6&pklass=4) klassrelation=34.
execute.

if (klass=6&pklass=5) klassrelation=35.
execute.

```
if (klass=6&pklass=6) klassrelation=36.  
execute.
```

```
*dummies*
```

```
SPSSINC CREATE DUMMIES VARIABLE=klassrelation  
ROOTNAME1=dummy_klassrelation  
/OPTIONS ORDER=A USEVALUELABELS=YES USEML=YES OMITFIRST=NO  
MACRONAME1="dummy_klassrelation".
```

```
*barn*
```

```
*test av olika åldersgränser*
```

```
compute barn_hemma_16 = 0.
```

```
COMPUTE barn_hemma_13=0.
```

```
execute.
```

```
COMPUTE barn_hemma_10=0.
```

```
execute.
```

```
COMPUTE barn_hemma_5=0.
```

```
execute.
```

```
COMPUTE barn_hemma_3=0.
```

```
execute.
```

```
COMPUTE barn_hemma_2=0.
```

```
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=1994|yrbrn3 >=1994|yrbrn4 >=1994  
|yrbrn5 >=1994|yrbrn6 >=1994|yrbrn7 >=1994|yrbrn8 >=1994  
|yrbrn9 >=1994|yrbrn10 >=1994|yrbrn11 >=1994|yrbrn12 >=1994  
|yrbrn13 >=1994|yrbrn14 >=1994) barn_hemma_16=1.
```

```
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_16=99.
```

```
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=1997|yrbrn3 >=1997|yrbrn4 >=1997  
|yrbrn5 >=1997|yrbrn6 >=1997|yrbrn7 >=1997|yrbrn8 >=1997  
|yrbrn9 >=1997|yrbrn10 >=1997|yrbrn11 >=1997|yrbrn12 >=1997  
|yrbrn13 >=1997|yrbrn14 >=1997) barn_hemma_13=1.
```

```
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_13=99.
```

```
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=2000|yrbrn3 >=2000|yrbrn4 >=2000
```

```
|yrbrn5 >=2000|yrbrn6 >=2000|yrbrn7 >=2000|yrbrn8 >=2000  
|yrbrn9 >=2000|yrbrn10 >=2000|yrbrn11 >=2000|yrbrn12 >=2000  
|yrbrn13 >=2000|yrbrn14 >=2000) barn_hemma_10=1.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_10=99.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=2005|yrbrn3 >=2005|yrbrn4 >=2005  
|yrbrn5 >=2005|yrbrn6 >=2005|yrbrn7 >=2005|yrbrn8 >=2005  
|yrbrn9 >=2005|yrbrn10 >=2005|yrbrn11 >=2005|yrbrn12 >=2005  
|yrbrn13 >=2005|yrbrn14 >=2005) barn_hemma_5=1.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_5=99.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=2007|yrbrn3 >=2007|yrbrn4 >=2007  
|yrbrn5 >=2007|yrbrn6 >=2007|yrbrn7 >=2007|yrbrn8 >=2007  
|yrbrn9 >=2007|yrbrn10 >=2007|yrbrn11 >=2007|yrbrn12 >=2007  
|yrbrn13 >=2007|yrbrn14 >=2007) barn_hemma_3=1.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_3=99.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >=2008|yrbrn3 >=2008|yrbrn4 >=2008  
|yrbrn5 >=2008|yrbrn6 >=2008|yrbrn7 >=2008|yrbrn8 >=2008  
|yrbrn9 >=2008|yrbrn10 >=2008|yrbrn11 >=2008|yrbrn12 >=2008  
|yrbrn13 >=2008|yrbrn14 >=2008) barn_hemma_2=1.  
execute.
```

```
if (yrbrn3 >7775 |yrbrn3 >7775 |yrbrn4 >7775  
|yrbrn5 >7775 |yrbrn6 >7775 |yrbrn7 >7775 |yrbrn8 >7775  
|yrbrn9 >7775 |yrbrn10 >7775 |yrbrn11 >7775 |yrbrn12 >7775  
|yrbrn13 >7775 |yrbrn14 >7775) barn_hemma_2=99.  
execute.
```

då ovan if-kommando för missing value (99) inte fungerade justerades de här 16 respondenternas värden manuellt

någonsin haft barn boende i hushållet

```
if (chldhhe=2) chldhhe3=0.  
execute.
```

```
if (chldhm=1|chldhhe=1) chldhhe3=1.  
execute.
```

relativ utbildning

```
if (edulvlb = edulvlpb ) relativ_utbildning=2.  
execute.  
if (edulvlb > edulvlpb) relativ_utbildning=1.  
execute.  
if (edulvlb < edulvlpb) relativ_utbildning=3.  
execute.
```

Bilaga 3. Filter

```
NOT (SYSMIS(hwwkhs_del)) & gndr=2 & gndr2=1 &wkhtot >=35 &wkhtotp  
>=35 & cn~= 4 & cn~=17).
```

```
cn~=22& cn~=23
```

```
NOT (hincsrca=3)
```

manuell filtrering har också gjorts för att exkludera de fall där den person i hushållet som anges som nummer 2 inte är repondentens partner, samt för att ta bort fall där svar på oberoende variabler saknas

Bilaga 4. Jämförelse av män och kvinnors svar på hushållsarbetsstidsfrågorna

(hela datasetet inkluderat)

Kön		Antal hushållsarbetsstimmar ^a	Partners antal hushållsarbetsstimmar ^b
Man	<i>N</i>	13 011	12 842
	Medelvärde	9,92	21,46
	Median	7,00	20,00
	Std. avvikelse	10,241	15,005
Kvinna	<i>N</i>	14 166	14 161
	Medelvärde	21,68	8,93
	Median	20,00	6,00
	Std. avvikelse	14,624	10,158

^a “Total hours a week you personally spend on housework” (‘hwwkhs’; se ESS 2010:76)

^b“Total hours a week your partner spends on housework” (‘phwwkhs’; se ESS 2010:76)

Bilaga 5. Hushållsarbete & oavlönat omsorgsarbete

Har du hushållsarbetat och/eller tagit hand om barn/andra personer under den gångna veckan?

Kön		<i>N</i>	%
Man	Nej	3584	89,9
	Ja	401	10,1
	Total	3985	100,0
Kvinna	Nej	3530	68,5
	Ja	1621	31,5
	Total	5151	100,0

Operationaliserades genom följande intervjufråga:

Using this card, which of these descriptions applies to what you have been doing for the last 7 days? Select all that apply.

PROMPT Which others?

in paid work (or away temporarily) (employee, self-employed, 01
working for your family business)

in education, (not paid for by employer) even if on vacation 02

unemployed and actively looking for a job 03

unemployed, wanting a job but not actively looking for a job 04

permanently sick or disabled 05

retired 06

in community or military service 82 07

doing housework, looking after children or other persons 08

(other) 09

(Don't know) 88

(ESS 2010:40)

Bilaga 6. CSGLM – Klassvariabeln exkluderas från analysen

Tabell 4. Multivariata regressionsanalyser av europeiska kvinnors viktade procent av hushållsarbetet. 95%konfidensintervall under statistiskt signifikanta b-koefficienter.

Konstant (a)		75,426
Kontrollvariabler		
Bott/bor med barn		4,503*** (2,641; 6,365)
Ålder		0,013
Inkomst och utbildning		
Kvinnans antal utbildningsår		-0,711*** (-0,961, -0,462)
Relativ utbildningsnivå: Lägre		-0,775
	Samma	-2,097* (-3,938; -0,256)
	Högre	
Hushållsinkomstdecil	1	5,046
	2	-2,844
	3	-2,929
	4	0,762
	5	-0,423
	6	-1,847
	7	0,555
	8	0,166
	9	-2,656
	10	
Hushållsinkomstdel: Ingen		16,008*** (10,917; 21,098)
	Mycket mindre	8,921*** (3,757; 14,084)
	Mindre	3,195
	Lika stor	0,721
	Större	-0,745
	Mycket större/hela	
R ²		0,149
N		3451
Modelltyp		CSGLM

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001 (tvåsidigt t-test)

Bilaga 7. CSGLM- Barn (16 år och yngre) i hushållet och åldersvariabel testas

Tabell 4. Multivariata regressionsanalyser av europeiska kvinnors viktade procent av hushållsarbetet. 95%konfidensintervall under statistiskt signifikanta b-koefficienter.

<i>Konstant (a)</i>		<i>72,101</i>
<u>Kvinnans klass</u>	<u>Mannens klass</u>	
1 Arbetsköpare	+Arbetsköpare	-3,226
2	+Egenföretagare	-10,117
3	+Utbildad chef	6,004*** (2,684;9,325)
4	+Chef	4,287
5	+Expert	-13,052*** (-16,187;-9,917)
6	+Arbetare	16,120*** (9,887-22,353)
7 Egenföretagare	+Arbetsköpare	8,197* (0,090;16,308)
8	+Egenföretagare	1,191
9	+Utbildad chef	-6,350
10	+Chef	-3,651
11	+Expert	3,296
12	+Arbetare	-1,926
13 Utbildad chef	+Arbetsköpare	1,769
14	+Egenföretagare	10,265*** (5,105;15,425)
15	+Utbildad chef	0,928
16	+Chef	9,352*** (5,190;13,513)
17	+Expert	-0,923
18	+Arbetare	-1,891
19 Chef	+Arbetsköpare	10,256*** (4,173;16,337)
20	+Egenföretagare	4,430
21	+Utbildad chef	2,476
22	+Chef	-3,229
23	+Expert	0,802
24	+Arbetare	-0,732
25 Expert	+Arbetsköpare	9,713** (3,486;15,94)
26	+Egenföretagare	2,312
27	+Utbildad chef	-0,537
28	+Chef	2,109
29	+Expert	1,166
30	+Arbetare	-3,139
31 Arbetare	+Arbetsköpare	4,651
32	+Egenföretagare	7,477** (2,608;12,346)
33	+Utbildad chef	-0,188
34	+Chef	1,723
35	+Expert	-2,851

36		+Arbetare
Kontrollvariabler		
Barn under 17 i hushållet		2,514** (0,934; 4,094)
Ålder		0,101* (0,022;0,181)
Inkomst och utbildning		
Kvinnans antal utbildningsår		-0,736*** (-1,045;-0,427)
Relativ utbildningsnivå: Lägre		-0,236
Samma		-1,834
Högre		
Hushållsinkomstdecil	1	7,194* (0,234;14,154)
	2	-1,450
	3	-2,193
	4	1,929
	5	0,387
	6	-0,818
	7	1,520
	8	0,952
	9	-2,133
	10	
Hushållsinkomstdel: Ingen		16,706*** (11,626;21,785)
Mycket mindre		10,167*** (5,032;15,302)
Mindre		3,673
Lika stor		1,293
Större		-0,965
Mycket större/hela		
R²		0,184
N		3435
Modelltyp		CSGLM

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001 (tvåsidigt t-test)

Bilaga 8. Histogram över residualen

